

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:
 Egy évre 24 korona.
 Egy hónapra 2 korona.

VIDÉKEN:
 Egy évre 28 korona.
 Egy hónapra 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:
 4-szorosos petit sor egyszer 20 fillér,
 minden következőnél 16 fillér.
 Nyúttér petit sora 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
 vasutak palotájában.
 TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvénytársaság.
 József főherceg-ut 22. sz.
 TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1910.

FŐSZERKESZTŐ:

STAUBER JÓZSEF.

Szerda, október 5.

Mai számunk főbb közleményei:

- A főrendiház ülése.
- Hieronymi a protektor ellen.
- Ujltás a honvédségnél.
- Félmillió szélhámosság.
- Kolera.
- Szókéek — nászuton.
- Száz hamis váltó.
- A primadonna a rendőrségen.
- Egy iszállótulajdonos válópöre.
- Megszokott gyógyszerész.
- Az aradi vértanuk egyik gyóntalója.
- Méddig él a papirpénz?

Tárgyalások

a nemzetiségi béke fölött

Budapest, október 4.

(Fővárosi tudósítónktól.) A mióta Tisza István gróf Aradon és Nagyváradon tartott beszédeiben a nemzetiségeket a békés közeledésre és az eddigi, szeparatív politika elhagyására hívta föl, egyre szélesebb gyűrűket vet ennek a kérdésnek hulláma a nemzetiségi vizeken. Különösen a románok között akadtak nagy számmal helyeslői a fölhívásnak, amelyet aktuálissá tett az a tapasztalás, hogy a román nemzetiségi párt működése nem tudott eredményeket fölmutatni, sőt csak rosszabbá tette a helyzetet.

E tudat megerősödésének köszönhető, hogy már komoly lépések is történtek a közeledés megteremtésére. A román közéletnek olyan embere, a ki az események fordulatairól közvetlen

forrás révén értesül, az *Aradi Közlöny* tudósítójának kérdésére a következőket mondotta:

— Tény az, hogy a kormány részéről tárgyalások folynak a románokkal való béke megteremtésére nézve. Hogy a románok részéről kik vesznek részt ezekben a tárgyalásokban, azt nem mondhatom, de jelezhetem, hogy sem a nemzetiségi párt képviselői, se pedig a román egyházak főpásztorai. Azt hiszem, két hét, vagy legkésőbb egy hónap múlva már publikussá fognak válni e tárgyalások eredményei.

— Milyen kérdések körül folynak ezek a tárgyalások?

— Erre a kérdésre, a tárgyalások diszkrét voltánál fogva, csak föltevéssekkel felelhetek. Kétségen kívül szóba kerül az iskola-kérdés. Az Apponyi-féle népoktatási törvény nagyon megnehezíti a nemzetiségi egyházaknak a felekezeti iskola fenntartását s ahol államsegélyt ad, ott is olyan feltételekhez köti, a melyeket az iskola-fenntartók szinte nem is teljesíthetnek. A törvény életbelépte óta igen sok román felekezeti iskolát be kellett szüntetni, különösen az erdélyi görög keleti román főegyházmegyében, s a nagyváradi görög keleti román szentszék területén. Miután ezeket egyhamar nem lehet állami iskolával pótolni, végeredményben a kultúra szenved meg a sok iskolabeszüntetést. Másodszorban a közigazgatásról lesz bizonyára

szó, a községi közigazgatás nyelvét illetőleg. Nem tartom kizárva, hogy a választási törvénynek és eljárásnak egyes pontjai is belekerülnek a tárgyalások anyaga közé.

— Vajjon eredménye lehet ezeknek a tárgyalásoknak?

— Lehetséges. Olyan eredményt azonban, a mely teljesen visszaállítaná a harmóniát a magyarok és a nemzetiségek között, alig várok. A helyzet, sajnos, nagyon el van mérgecsítve. Elsőnek Bánffy Dezső báró rontotta el, aki miniszterelnöksége idején a nemzetiségi ügyosztályt szervezte és aki nyíltan hangoztatta, hogy a nemzetiségi ügyet, mint rendőri ügyet fogja kezelni. (Közbevetve jegyzek meg valamit. Hasonló módon bánt el Bánffy, mint miniszterelnök, a munkáskérdéssel, a mikor a szocialista pártvezéreket gonosztevők módjára lefotografáltatta. Azóta a munkásokkal szemben más állásponton van, a mit kétségtelenül dokumentált azzal, hogy az általános és titkos választójog ligájának elnöke lett. Hogy a nemzetiségi kérdésben is belátta tévedéseit, — ezt talán meg kellene kérdezni.) Addig a nemzetiségi közélet élén megvoltak az öregek, a tekintélyesek, akik igen gyakran érvényesítették befolyásukat az egyetértés, az indulatok lehiggasztása érdekében. A Bánffy-politika lattára azonban az öregek visszavonultak s a politikát a fiatalabbaknak engedték át, akik az agresszivebb és különváló

Sir a modell.*

Írta: Radó Imre.

Csöngették. A modell kimozdult pózából és a ruhái után nézett.

— Maradjon kérem — szólt a szobrász — bárki jöjjön, el fogom küldeni.

Sáori László kinyitotta a műterem ajtaját. Lantos Sándor várt az ajtónyitásra. A művész évek óta nem beszélt most érkezett barátjával. Nem is bizonyos, hogy most mint barátok állanak szemközt. Hiszen kerültek egymást és ha néha napján találkoztak, egy keletlen köszönésváltásnál egyéb nem történt közöttük. Egy leány ügy kellemetlenségei zavarták őket szíjjel, ugyanez a leány ügy, melynek nyomán a multban a legszebb barátság kötődött köztük.

Percebig szótlánul tekintett egymásra a két férfi, majd lassu, kimerült hangon szólalt meg Sándor:

— Ugy-e esedálkozol? Igen, hozzád jöttem, nem tévesztettem ajtót. Hozzád jöttem... Én egy tönkrement ember vagyok. Hát megállítasz a küszöbön? Nem kellek?

— Neked sok mondani valód van, Sándor — válaszolt megindult hangon László — olyan sok, tudom, hogy egy nap, egy hét is kevés hozzá, sőt sajnos, azt hiszem, hogy egy egész életen keresztül szüntelen arról való beszéled

léssen. Mondom: tudom. Épen azért kérek, ne ma vedyük fel a s omoru beszélgetés fonálát... Ma dolgozom, ma akarok elkészülni pályázatommal, különben elkésem vele.

— Elmenjek?

— Igen, ayera holnap. Tizkor várlak... A szobrász elkísérte a csigalépcsőig barátját, aki be se lépett a műterembe. Sándor bágydán vándzorgott le a lépcsőkön. Aig tett azonban egy pár lépcsőfokot, László, akit egy hirtelen ötlet kapott el, visszaszólította.

— Mégis csak jöjj vissza. A spanyolfal mögött ledőlisz a pamlagra, látom, nagyon fáradt vagy s megvárod, míg dőleő ti munkámal felhagyok, Majd együtt ebédelünk. Csak arra kérek, hogy míg dolgozom, egy szót se váltsunk.

Visszatértek a műterembe. Sándor az ajtónál kezdődő spanyolfal mögötti pamlagra dült, László pedig visszatért munkájához. Mielőtt munkához látott volna, modelljével a lehető leghalkabban auttogott. A auttogás sokáig tartott s egy kissé szenvedelmes volt.

Sándornak tudja Isten merre kalandoztak el gondolatai, bizonyos, hogy ott volt egész lelkével, ahol gondolatai jártak — nem hallott semmit a vászon előtti esende neszü keszélgetéstől. Csak akkor tért magához, mikor László az ő gordonka hangján atszólt hozzá:

— Mégis csak beszéljessünk!

— Minek! Nem akarlak zavarni.

László áthajított a fal fölött egy oigarttát.

— Gyujts rá. A gyufa ott van az asztalán.

— Köszönöm. Nem dohányozom.

— Nem is iszol?

— Nem.

— Hát a kártya?

— Egy éve nem kártyázom. Nincsenek többé szenvedélyeim. Tejet iszom és este kilevekor áyban vagyok.

— És minden szenvedélyedről lemondtál?

— Juliára gondolsz?

— Órá.

— Julia nem volt szenvedély. Szereltem volt. Csak mikor szakítottunk, mikor emult a szerelem, akkor lépett helyébe egy hatalmas szenvedély. A nagy szerelem felváltódott arra a közönséges érzésre, melyet a dohány, az ital, a kártya iránt éreznek e hármass jegeben elkárhozott emberek... Azért fegyelmeztem magam annyira, azért mondtam le minden szenvedélyemről, hogy eről a szenvedélyről is lemondjak.

— Sikerült?

— Igen, de belepusztultam. Nem olyan dicső dolog saját magunkat legyőzni. Alaposan legyőztem magam. Rom vagyok...

— Éa meggyőzőitalak. Talpra fogsz állni még ma... Meglátod!

Eh hallgattak. László kezdte újra a beszédet.

— Mikor láttad utoljára?

— Szakítottunkkor. Egy évvel ezelőtt.

— Tulajdonképen mi volt a szakítás oka?

— Mit kérdezed? Ugyanez, mint nálad.

Nem szeretett.

— És négy év után győzöttél meg erről?

* Hídvéghy Ernő magyar stadionéja vidéki városokban szinrehozza Radó Imre kollégának *Sir a modell* című egyfelvonásosát. A vizjáték a fead novellából készült.

nemzetiségi pártot megalapították. Legutóbb pedig az Apponyi-féle népoktatási törvények vetettek gátat a közeledés útjába.

— Mindazonáltal — folytatta a megkérdezett — vannak jelenségek, amelyek fordulat bekövetkeztét engedik sejtetni. Mangra Vazulnak példája nem maradt elszigetelt jelenség. A román nemzetiségi politika egyik korifeusa, Slavici János, a nagyszebeni Tribuna alapítója, aki hosszú időt töltött Bukarestben, szinte önkéntes számkivetésben, szintén Mangra mellett foglalt állást. Slavici különben legutóbb *Budapestre költözött*, s nincs kizárva, hogy szerepet vállal a román sajtó és politikában. Brote Jenő, a román nemzeti komité egykori titkára, a ki szintén Romániában él, hasonlóan szakított a román nemzetiségi párttal, s nem az aradi román lapban, hanem a nagyszebeni érsekhez közel álló *Telegraful Roman*-ban helyezi el cikkeit. Két ilyen súlyos egyeniségnek megnyilatkozása, a kiknek egyike szinte döntő szavú volt a nemzetiségi kérdés problémáiban, nem marad nyom nélkül és föltétlenül megerősíti a táborát azoknak, a kik a békét, nyugodt egyetértést óhajtják a szenvedélyek politikája helyett. Ha a kormány részéről is ügyes kézzel s elég tapintattal fogják a közeledésnek fonalát megfogni, tovább vezetni, akkor a béketárgyalások révén Magyarország egész társadalmi és politikai életét érintő, új fordulat előtt állunk.

A függőben levő kérdések. Bécsben holnapután újabb közös miniszteri tanácskozás lesz. Khuen Héderváry Károly gróf miniszterelnök már tegnap óta Bécsben van, ahol a belga királyi pár tiszteletére rendezett ünnepségeken vesz részt, de emellett bőségesen van ideje arra is, hogy tárgyaljon az illetékes faktorokkal a függőben levő kérdések felől. A tanácskozások holnapután a közös miniszteri tanács-

kozásán fognak befejezést nyerni. Akkor már ott lesz Lutács László pénzügyminiszter is, aki holnap este érkezik Bécsbe s valószínűleg rögtön megérkezése után konferálui fog Khuen miniszterelnökkel. Lutács László holnap már magával viszi Bécsbe a jövő évi budapesti irányzatot és azt bemutatja a királynak is.

Hieronymi a protekció ellen.

— Rendelet a Máv.-hoz.

Fővárosi tudósítónktól.

Arad, október 4.

Hatámas urral szállott szembe Hieronymi Károly kereskedelemügyi miniszter. Rendeletet adott ki a protekció ellen. Hieronymi joggal akadt meg az or, hogy a protekciós ügynyira ment, hogy külön rendeletet kell kiadni ellene. Ennek a helyén való rendeletnek az előzményeként még azt is el kell mondani, hogy Hieronymi volt az első, aki korábbi minisztersége idején már egyszer visszaszorítani igyekezett a Máv.-nál elhatárolódó protekciót.

Az említett új rendelet, amely 64817. sz. alatt legutóbb került ki a minisztériumból és amelyet 297134—910. sz. alatt közölt az összes alkalmazottakkal a Máv. igazgatósága a sajtó hivatalos lapjában, „A szolgálati ut betartása és külső közbenjárók igénybevételének eltiltása” címet viseli. Teljes szövegében így szól a rendelet:—

Hivatalba lépésem óta többször kellett tapasztalnom, hogy szolgálatban álló államvasuti alkalmazottak különféle külső közbenjárókat vesznek igénybe előhaladásuk érdekében, ami úgy szolgálati, mint kartársi szempontból eléggé el nem ítélhető.

Éppen azért, utalással hivatali elődömnnek e tárgyban 1907. évi augusztus hó 24-én 5489/e. szám alatt kiadott körrendeletére, szükségesnek tartom felhívni az igazgatóságot, hogy az államvasutak összes (központi és külső) személyzetét újlag nyomatékosan figyelmeztesse arra, hogy mindent szem előtt tartva a szolgálati és illetmény szabályzat 20. §-ának vonatkozó rendelkezéseit, saját jól felfogott érde-

kében föltétlenül tartózkodják protekciós igénybevételétől, mert szolgálati ügyekben, szolgálaton kívül álló egyének igénybevétele hivatali mulasztást képez. Hieronymi s. k.

Ezt kiegészítésül Marx János, a Máv. elnökgazdája, még a következőket közli az alkalmazottakkal a rendelet közreadásával egyidejűleg:

Az ugyane tárgyban 1907. évi 48. sz. és 58. sz. „Hivatalos Lapok”-ban 195086., illetve 230925. sz. alatt már kiadott rendeletek után is még szükségesé vált ezt a rendeletet azzal a nyomatékos figyelmeztetéssel közlöm az összes alkalmazottakkal, hogy az abban foglalt szigorú tilalmat szem előtt tartva, a külső közbenjárók igénybevételétől annál is inkább tartózkodjanak, mert a tilalom netáni áthágása jövőben a szolgálati és illetmény szabályzat 20. §-ába ütköző és a 45. §. 1. pontja, vagy ismétlődés esetén a 46. §. 7. pontja szerint minősítendő szolgálati vétségnek fog tekintetni és ezekhez képest a vétség elkövetői ellen fegyelmi vizsgálat fog elrendelteni.

Fölvivom ehhez képest a fegyelmi eljárás megindítására jogosított összes szolgálati főnökségeket, hogy a jelen rendeletet kellő szigorral hajtsák végre és az abban foglalt tilalom ellen vétő alkalmazottakat minden esetben fegyelmi uton vonják felelősségre.

Azokkal az alkalmazottakkal szemben, a kik külső közbenjárók igénybevétele nélkül, de a szolgálati ut elkerülésével juttatják kérvényeiket vagy panaszukat a magasabb szolgálati felsőbbiségekhez, az 1909. évi 7. sz. Hivatalos Lap”-ban 23015. sz. a. kiadott rendelet határozmányai érvényesítendőek.

Szóval: fegyelmi vétség a protekció igénybevétele, tehát súlyos következtetésekkel jár. Legfőbb ideje, hogy a protekciós szellemet egy kissé visszaszorítsák, ha ugyan még lehet. Csak üdvözölhetjük Hieronymi Károly minisztert ezért a rendeletért, mely újat akarja állítani annak, hogy érdemtelenül is, pusztán összeköttetésekkel előlépést érhesse el arra nem érdemes tisztviselő. Bár követné a példát a többi minisztérium is.

— Mindig azt hittem, hogy szeret. Hiszen minden idejét nekem szentelte. Mindig együtt voltunk.

— Békésen váltatok el egymástól?

— Gyönyörűen. Talán a váásunk utolsó pillanatai voltak azok a kivételes percek, amikor szerelemet éreztem irántam a leány. Egy-két napig a szakítás kínzó gyönyöreibe merültem el. Egy-két napig, míg öntudatra nem ébredtem s meg kellett undorodnom midattól, amit olyan gyönyörűnek, isteninek találtam... De ezt te nem érted még, míg el nem mondom...

— Tudod, milyen leány volt. Talán az első szó, amit megtanult kimondani, az akartam volt. Amit kigondolt, azt akarta. És sok ostobaságot, lelkettlenséget kigondolt, akart, megtett. Te ezt látod és félreálltál. És ott maradtam én a rabláncban, mert a leány nem volt egyéb számomra, mint rabtartó. Felzudultam sokszor. Ilyenkör volt egy-két mosolya számomra, melegebb tudott hozzám lenni. A mosolyaiból olvasva, azt hittem, hogy szeret, most tudom, hogy azok a mosolyok csupán külső tákrözései voltak annak az otromba lelki gyönyörnek, melyet a láncaitól szabadulni nem tudó áldozat kétségbeesett vergődései felett érzett.

— Egyszer aztán határoztam. Igaz, hogy ez az elhatározás az elhatározásaim jubileuma volt. De az volt az utolsó. Ezt végrehajtottam.

— Egy álmatlan éjszaka után meglátogattam. A zongoránál ült, valami imelygős valcert játszott. Emlékszem, nagyon ideges voltam.

— Azért jöttem, — mondtam minden be-

vezetés nélkül — hogy végre megértsük egymást. Akarom tudni, vajon van-e értelme a kettőnk közötti viszonynak?

— Viszonynak? — álmétkodott Julia. — Közöttünk nem volt soha viszony!

— Évek óta folyton azt hajtogatom, hogy szeretem magát és még egyszer se mutatott ajkát, így hát jogom van azt mondani, hogy viszony, igaz hogy áldatlan viszony van közöttünk.

— Mit akar tőlem — kérdezte valami hamis szelidséggel. Csak most érzem, hogy hamis volt az a szelidség, de akkor megfogott, elérzékenyített. Megbántam a kemény nango-mat. Kérő, szomoruvá vált hangon kérdeztem:

— Azért jöttem, hogy megtudjam végre, szeret-e?

— Szeretem...

— Meg akartam ölelni a leányt, feléje közeledtem s a boldogságtól dagadó hangon kérdeztem:

— Ugye, az irántam érzett szeretet: szerelem, nagy, gyönyörű szerelem? Olyan, mint az enyém?...

A leány kisiklott a karjaim közül és szólt:

— Nem! Ez nem szerelem. Én nem tudok úgy szeretni, mint maga. Ahogy maga szeret, az örület és én józan vagyok, én érzem az örületét s a magam józanságát... s e kettő nem tartozik együvé... Ez nem szerelem.

Lerogytam egy székre. Arcomat tenyereimbe temetve, zokogva mondogattam: „Ak-kor én el vagyok veszve... el vagyok veszve.”

Odajött hozzám. Csittitott. Beszélt, nagyon szépen beszélt.

— Ön ninosen elveszve. A maga számára nyitva van az élet. Eddig sem hiába élt. Sok szépet teremtett már. Anból még nagy ember lesz. Műveiből meg fogja ismereni a világ. Irjon. Dolgozzék! Legyen nagy!

Kitöröltem szememéből a könyeket. Ránéztem Juliára.

— És ha nagy leszek? Visszajöjnek magáért?

— Vissza! A nagyság kárpótól mindent. Azt hiszem, itt fog találni engem. Várni fogom a nagysága beteljesülését, mert hiszek benne...

Kézet csókoltam a leánynak és csak annyit mondtam:

— Visszajöjök!

— Hasarohantam. Iróasztalhoz ültem. Dolgozhat láttam. Főlefevenedett bennem a mesebeli pásztorfiu, aki elindult, hogy tesszedje az égről a legszebb csillagot, szerelmes királykisasszonya számára.

Nagygyá lenni! és a nagysággal járó javakat odaszórni a lábaim elé — ezzel a gondolattal feküdtem le s álmodtam két napig... érted? Két napig. Ezzel a gondolattal feküdtem le s álmodtam a nagyságomról. Megálmodtam, hogy nagy ur vagyok, király vagyok, Isten vagyok és felelőredtem az én nagy lelki nyomorúságomra.

Harmadik éjjel ébren hanykolódtam ágyamban és úgy foglalkoztam rögeszmémekkel. Aztal, hogy nagygyá leszek, mert egy leány így akarja. Egyszerre elfogott az öntudat vagy talán a húság... „Hohó! olyan tartalmasan ember vagy Lantos Sándor, — szóltam önmagamhoz — hogy saját magadból nem tudsz meríteni?” Kicsoda ez a leány... Elindultam

A főrendiház ülése.

— Delegátusok választása. —

Fővárosi tudósítónktól.

Arad, október 4

Ma délelőtt tizenkét órakor ülést tartott a főrendiház. Ezt megelőzőleg értekezletre gyűltek össze a főrendek és ezen kijelölték a delegációba kiküldendő főrendiházi tagokat.

Csáky Albin gróf elnök nyitotta meg az ülést. Referált a képviselőháztól átküldött iratokról.

Csathó Ferenc az igazoló-bizottság jelentését terjesztette be a főrendek névjegyzékében legutóbb történt változásokról. A jegyzékbe egy új főrend került: Sirmay Sándor gróf, tápiószági nagybirtokos, akit örökös jogon vettek fel a főrendek névsorába, miután a feltételeknek megfelelt.

Mertelendy Ferenc a gazdasági bizottság jelentését terjesztette elő a háznagynak a múlt évi országgyűlés feloszlására óta történt utalványozásairól.

A főrendiház a jelentéseket egyhangúlag tudomásul vette. Most következett az igazoló-bizottság elnöki állásának, a közös ügyek tárgyalására kiküldött országos bizottság főrendi tagsági helyeinek, és a főrendiház bizottságiban megüresedett helyeknek betöltése.

A delegációba a következő főrendeket választották be:

Rendes tagok: Bohus Zsigmond báró, Bogdanovics Lucian pátriárka, Chorin Ferenc dr., Cziráky Antal gróf, Eszterházy Miklós herceg, Gál József, Harkányi Figyes báró, Hosszu Vazul püspök, István Vilmos dr. püspök, Kulmer Miroslav gróf, horvát-szlavon-dalmát orsz. képviselő, Láncoz Leó, Laszkary Gyula, Majláth József gróf, Máffy Emil, Miklós Ödön, Molnár Viktor, Pallavicini Ede örgróf, Rudnyánszky József báró, Széchenyi Eszter gróf, Zichy Ágost gróf.

Pótagok: Windischgrätz Lajos herceg, Förster Gyula báró, Zichy Antal gróf, Vay

végre, én naiv ember, hogy Juliában a tucatleányt találjam fel, aki színészkedve játszott a maga élelfelfogását, hogy nem kötheti össze az életét egy cigány-könyvben legrövidebb, de majd ha... nagy leszek... ha ha ha!

Kiugrottam az ágyból. Munkához láttam újra — egy drámán dolgoztam — felébredt bennem a „majd magamra om én ember”, aki dolgozott, dolgozott — eredmények nélkül...

Már nem dolgozom. Az én megbomlott idegeim képtelenek a nagy munkára.

Sándor elhallgatott. Kimerítette a beszéd. E fátyal alatt hevert a pamlagon. Ha tudott volna figyelni, talán meghallotta volna a nagy örömben egy nő halk, elfojtott sirását... László mormogva szólalt meg:

— Ostoba történet... Ami pedig munkaképtelenségem illati, az nem igaz, ezt a csapást nem merhette rád a végzet egy Julia miatt.

László beszédébe hangos sírás szült bele. László a spanyolfal mögé lépett, felszedte a ruhákat.

— A model sir. Érzékeny szívű leány — szült oda Sándornak és visszatért a fal felé.

— Kisasszony, öltözködjék fel — készen vagyunk...

A model zokogva öltözködött fel és távozott...

És László kivette Sándort elkészült művéhez...

Sándor, mikor meglátta a női alakot, megtántorodott. Agyához kapott a kezével, ajkai értelmetlenül szavakat hebegtek...

László gyönyörködve bámulva művét, szült:

Ádám gróf, Chavrak Levin horvát-szlavon-dalmát országgyűlési képviselő.

Ezután megválasztották a bizottságokat és az ülés véget ért.

Félmillió szélhámosság.

— Egy banktisztviselő üzelmei. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 4.

Az utolsó évtizedek legszeniálisabb szélhámosságát nyomozzák most a budapesti rendőrségen. Károlyi László gróf jószágkormányzó-ságának főpénztárnoka, Dósa Albert, néhány évvel ezelőtt nősült meg s így lett mostoha apja: Zacsovics Tibornak, a Földhitelintézet tisztviselőjének. A fiu nem lakott mostoha apjával, hanem a fővárosban tartott elegáns garszonlakást, de a rokoni érintkezés mostoha apa és fiu között természetesen teljes mértékben megvolt.

A múlt év október hó elsején Zacsovics Tibor azzal a bizalmas kézléssel lepte meg mostoha apját, hogy Apponyi Henrik gróf — Károlyi gróf sógora — megbizta őt ötvenezer korona kölcsön gyors megszerzésével. A Berlinben élő Apponyi Henrik gróf attasétól, néhai Apponyi Lajos gróf udvarnagyjától is érkezett távirat, hogy kéri a kölcsön megszerzését.

A főpénztárnok erre, a ki a Károlyi-család bizalmas embere, ahhoz a feltételhez kötötte a kölcsön ügyében általa teendő lépéseket, hogyha urának, Károlyi László gróf feleségének, született Apponyi Fanny grófnőnek is óhajta a kölcsönügylet. A grófné nem volt Budapesten. Zacsovics mostoha apja előtt táviratot fogalmazott a grófnőnek, azt állítólag feladta és csakhamar megjött a grófnő beleegyező értesítése.

Mindcz, a távirati kérdés és a válasz is előre kitervezett csalás volt. Zacsovics a táviratot nem adta fel s a választ ő küldötte — még nem tudják, kinek a segítségével — a grófné tartózkodási helyéről.

Dósa erre elvitte mostohafiát a Schenker & Comp. cég főnökéhez, Sonnenberg Im-

réhez, aki Dósa jóhiszemű presztízse alapján kifizette a kért 50.000 koronát.

Egy hónap mulva — s itt mutatkozik Zacsovics nagyarányú szélhámossága — november 5 én Zacsovics megjelent Sonnenberg Imrénél s Apponyi Henrik gróf nevében kifizette az ötvenezer koronát. A nyugtát meg is mutatta mostohaapjának.

Ez persze csak azt a célt szolgálta, hogy Zacsovics újabb nagyobb összeget vehessen fel. Hamarosan fel is vett az elsőhöz hasonló módon százezer koronát.

A nagyszabású szédélgés azonban most nyilvánosságra került s kiderült az is, hogy a szélhámosság banktisztviselő Károlyi László grófnak egy budapesti házáat is eladta, a félmillió korona értékű házra betáblázott a gróf nevére felvett százezer koronát s azonkívül száznyolcvanezer korona előleget vett fel a ház vételárából. Ezen kívül több apróbb visszaélést is elkövetett mostohaapja és barátai kárára, majd pedig Amerikába szökött.

A szökés valószínűleg még ez év júniusában történt. Ez év júniusának egyik napján Zacsovics Tibor beállított mostoha apjához és ott azzal a megdöbbentő kijelentéssel állt elő:

— Apám, én tönkretettelek benneteket. Bocssátok meg, én most megyek, majd megtudtok mindent.

Dósa azt hitte, hogy adósságról van szó. Faggatta fiát, ez nem szólt tovább semmit, hanem vette a kalapját és eltávozott szülei lakásából.

Másnap keresték, nem találták sehol. A Földhitelintézetnél megtudta Dósa, hogy mostoha fiát rendetlenség, hivatali hanyagság miatt állásától végkielégítéssel elbocsátották. Megtudta, hogy minden levél, távirat hamis volt. Sem gróf Apponyi Henrik, sem gróf Károlyi Lászlóné semmit sem tudtak az egész kölcsönügyletről és hogy a százezer koronát Zacsovics a maga céljaira fordította. A börzén játszott és vesztett. Kétféle életet élt, ismerettségének egyik körében a tisztviselő hivatalnok volt, de volt egy másik világa is, ahol grand seigneur életet élt. És a Rudolf-rakparton lakik egy asszony, akire igen sokat költött, akinek magának évi 6000 korona fizetése volt, amiből csak tisztviselői életmódra tellett volna.

A szélhámosság üzelmeiből előreláthatólag nagyobb bonyodalom fog keletkezni. Sonnenberg Imre megapta az ötvenezer koronát, a százezer korona kölcsön pedig a házra kebleztetett be, a melyet megvásárolt s a melyre majd kétszázezer korona előleget is adott. A házat november 1-én kell átvennie. Ő szerzett tulajdonjoga alapján november 1-én ragaszkodik a ház átvételéhez. Károlyi grófnak pedig ekkor fognak illetékes uton értesülni a dolgról. Így érthető az eddigi tartózkodás. Csak a szerencsétlenségbe sodort jóhiszemű főpénztárnok érzi, hogy az anyagi érdekek ő körülötte fognak megvívni. Erre való tekintettel a napokban terjedelmes jelentést adott be a rendőrségnek. Előadja benne, hogy anyagilag károsult fél ő nem lévén s mert mostoha fiáról van szó: vádat nem emelhet, de miután az ügy november 1-ének közeledtével ki kell, hogy pattanjon, ezennel minden levelet és táviratot csatolva, mindent részletesen el kell, hogy mondjon már előre is.

A rendőrség azon fáj, hogy megállapítsa: ki volt cinkostársa Zacsovicsnak, a ki a hamis leveleket és táviratokat feladta. Mert a keletkezés idejében Zacsovics Budapesten volt.

A vakmerő szélhámosság hollétét egyelőre nem tudják.

— Igen! Ez Julia...

Sándor iszonyatosan kikelve magából, kérdezte:

— Mi ő... ő itt volt... míg én beszéltem?

— Itt. — Azt mondtam neki, hogy megölöm, ha meg mer mukkanni. Akartam, hogy hallja a szavadat. Akartam, hogy te, aki még most is szeretted őt, lásd, mivé lett... mindenki rongya... mert az... Így skartalak talpra állítani... Én nem akartam, de ő hétékig járt a nyakamra, a régi barátságára s egyebekre hivatkozott, hogy adjak neki munkát, hogy nagyon szeretne nekem is modelt állni... Örülök, hogy elfogadtam őt... Bocssás meg ezért a drasztikus kuráért...

Sándor talán oda se figyelt barátja szavaira, folyton a szobrot nézegette.

— És ezzel te pályázni akarsz?

— Igen!

— Hát azt te nem fogod megtenni. Ez a szobor nem kerül közszemlére... nem... nem... nem!

Az őrző felugrott az emelvényre. Lelőtte a szobrot. Utána ugrott. Rávetette magát és esőkolta a nedves anyagot azon a helyen, ahol szerinte a világ legszebb szája volt le-másolva...

László a műterem egyik sarkából nézte a művészet-rombolást. Nem fájt neki a munkája pusztulása. Csak megrendülve látta a tönkrazuzott lelki embert, akit így állított talpra.

Az aradi vértanúk egyik gyóntatója.

(Intimitások az 1849-iki szomorú napokból.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 4.

Egy olvasónk írja nekünk a következő érdekes sorokat: Nagy időkről írt és hitelesnek elfogadott hatalmas történelmi munkáknál is megtörténik, hogy behatódott boncolgatás után egy-egy téves adatra bukkanunk. E tévedéseket sohasem szabad kicsinyelnünk, mert a megbízhatóság jegyében született történelmi műveknél a látszólag apró hibák is nagy súlyjal esnek a latba és néha felette alkalmasak arra, hogy az egész, nagy gonddal és fáradsággal tanulmányok árán összerótt műnek történelmi és belső értékét leszállítsák, ha ugyan teljesen tönkre nem teszik.

Kutatásokat végezvén a Magyar Nemzeti Múzeum hatalmas könyvtárában, az 1848—49. magyar szabadságharc egyik legkimagaslóbb és egyszerűsége legcsodálatosabb mozzanatának, az 1849. október hó 6-iki aradi gyásznapi megírásánál olyan tévedésre bukkantam, amelyet a történelmi hitelesség szempontjából helyre kell igazítani. Az „Aradi Vértanúk Albuma,” mely a hitelességnek és megbízhatóság történelmi adatoknak jegyében jelent meg, határozott formában állítja, hogy a tíz-három vértanú egyikének, Vécsey tábornok holttestének beszentelését Sujánszky Eustách minorita áldozópap végezte. Ez nem felel meg a valóságnak, mert bár Sujánszky, mint a halálraítelt hősök lelki vigasztalására kirendelt papok egyike, szintén szerepelt a nagy, fenséges tragédia utolsó felvonásánál, Vécsey holttestét még sem ő, hanem Bardócz Sándor minorita áldozópap szentelte be. Igazolja ezt magának Bardócznak előadása, ki a szomorú aktus lefolyását így mondja el az „1848—49-iki Történelmi Lapok”-ban:

„Október 6-ának éjszakáján éjfélét azzal kopogtattak ajtómon, hogy beteghez várnak gyóntatni. Mit sem sejtve, magamhoz vettem a szükséges egyházi eszközöket. Amint a kapun kiléptem, épséggel nem a leggyöngédebb módon betuszkoltak egy kocsiba, szemeimet pedig bekötötték. Csak midőn a temetőben kiszálltam a egy sírbolt elé vezettek, álták tudtomra, hogy Vécsey tábornok koporsóját kell beszentelnem. Ez meg is történt a akik kivitték, néhány arannyal akartak megfizetni, én azonban semmiféle jutalmat, vagy díjazást sem akkor, sem később nem fogadtam el.”

Bardócznak különben az aradi gyásznapi alkalmával az volt a feladata, hogy a vértanúk kettesét: Schweidel József és Török Ignác tábornokokat a halálra előkészítse. A keserű aktus megtörténtét maga Bardócz így beszéli el: 1849. október 5-én egy osztrák hadnagy jelentkezett Koszka Tibornál, a minorita rend gvardiánjánál, átadva az aradi várparancsnok rendeletét, hogy t. i. hat lelkész haladéktalanul jelenjen meg a várban. A readfőnök azonban csak négy papot küldhetett, ezek között Bardóczot. Csak a várban tudták meg a vérfa-gyasztó ítéletet a hogy mily rettentő feladat várakozik rájuk.

Bardóczot először Schweidelhez vitték. Mikor szemben állt a hőselektű tábornokkal, a nemességű pap nem tudta könyeit visszafogni. Schweidel, akit a lelki vigasz igen megkönnyített, arra kérte Bardóczot, hogy utolsó pénzét vegye magához és adja át szerencsétlen családjának, amely a legnagyobb nyomorság néz elébe. A lelkiatya készséggel tett eleget a kérésnek a az adott zaccok aranyat reverendája alá rejtette, majd később átadta a családnak. Török Ignác éppen a nejeinek írt levelet,

mikor Bardócz hozzá belépett. Épp oly bátran, hősiességgel viselkedett, mint Schweidel a nagyon kérte a lelkiatyát, hogy utolsó bucsulevelét mindenáron juttassa boldogtalan hitvese kezéhez. Bardócz ezt megígérte a ígéretét be is váltotta.

A minoriták késő éjjel távoztak a várból, a várparancsnok ama rendelkezésével, hogy október 6-án, hajnali 2 órakor pontosan jelenjenek meg a várban. Éjjeli 2 órakor kísérté ki Bardócz a vesztőhelyre Schweidelt, akit három társával együtt föbe lőttek. Az irtózatos jelenet megrázó hatása miatt Bardócz és lelkészársai gyermekként zokogtak. Schweidel főbelövetése után Bardócz viszatért a várba, hogy Törököt kísérje a bitéfa alá.

Szölkék — nászuton.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 4.

Szöke Arthur és neje ma Olaszországba utaztak. Megkezdték második nászutjukat, melyre nem visznek ugyan magukkal papi áldást, mert csak Szöknének egyik rokonánál a Dohány-utcában annak rendje és módja szerint kibé-kültek, megegyeztek, vagy tudja az ég, mit csináltak, de az eredmény az, hogy ismét együtt utaznak Olaszország kiképe alá, ahol azt hiszik, hogy újra átéljük az örömeiket, melyek egykor, az első nászut a kumával mosolyogva intettek feljük.

Ha valaha, úgy Szölkék utrakelésekor volt értelme a bucsuzkodó rokonok ama jó kívánságának: szerencsés utat. Járjanak szerencsével és jöjjenek együtt haza. Ami szintén külön és hangsúlyozottan óhajtott, mert nem egészen bizonyos azok után, ami történt az első és a második nászut közötti időben.

Ki volt tanu a kibékülésnél és vajon ez a tanu, ha őszintén kellene elmondania, amit ott látott és hallott, nem használja-e álnevet, azt nem tudjuk megállapítani, csak ebből a másodszeri nászútból sejthetjük, hogy Kenedi Gáznak volt igaza abban, a kitűnően megrendezett balassagyarmati végtárgyaláson elmondott védőbeszédében, mikor azt fejtegette, hogy boldog az az ember, akinek nem volt olyan gyermekora, mint Szöknének, hanem jól felgyelmezett család keblén, fehér ágytá és tiszta erkölcsök közt nevelkedett.

Arról nem tehet senki, ami örökségképp átvett szellemi képességeiből az élet folyamán kiütözik. Ilyesvalami az izlés. Nem kell erkölcsöt keresni a dolgokban, mert a dolgok olyanok, hogy a maguk képére szabják az erkölcsöt. De izlést, azt lehet. Vannak emberek, akik sokkal kisebbek, semhogy a társadalomban az ő egyéniségük jelentene valamit, mignem elérkezik a pillanat, amelyben nagyobb dologgal lépik meg a világot, mint akár az akadémia elnöke. Bizonyos, hogy az a fellépésük ballépés, amely nem az erkölcsi, hanem a szép érzéküket sérti. Mert ha nem így lenne, akkor miért mentette volna fel a balassagyarmati esküdtésék Szöket, akiknek megbocsátották, amit az erkölcs ellen vétett és miért ítélte őt el a közvélemény, amikor a „Válóper és nem válóper, ez itt a kérdés” című komédiát játszotta el a legnagyobb nyilvánosság előtt?

Megsértette az emberek esztétikai érzékét, mely a maga büszkeségén egyszéves voltának következtében önkénytelenül is visszatevéséssel fogadta azokat a bíreket, melyekből értesülést nyert a válási komédiáról.

Nem minden ember szokta megérni a nászutjának második, de nem javított kiadását. Szölkék izlésére vall, hogy ők ezt is megeselekszük és még a nyilvánossággal is tudatják, hogy ez az ő gusztyusuk szerint való. Legyen az izlésük szerint.

Ujtás a honvédségnél.

— Önkéntesek a táviró tanfolyamon. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 4.

Most, hogy a bécsi jelentés nyomán napnap után újabb katonai reform híre járja be a sajtót, sok pro és kontra vélemény hangzik el az ujtások körül, bár nagy részüket nemcsak katonai, de polgári körökben is helyesölleg vették tudomásul. A reformok nagy része úgy a közös hadseregére, mint mindkét honvédségre kiterjed. Ezekon kívül azonban az egyes honvédelmi miniszterek is törekednek a honvédségnél olyan ujtásokat meghonosítani, amelyek a mai kor fejlődésével, a technika haladásával és az idegen államok hadseregének felszerelésével szemben a mi honvédségünk harc-képességét is emeli. E reformok között nagyfontosságú és jelentős az, amelyről ma értesített bennünket fővárosi tudósítónk.

A reform, amelyről szó van, a magyar honvédséget érinti és a tervezet már teljesen el is készült a honvédelmi miniszteriumban. A mai harcászati egyik legfontosabb tényezőjében: a felderítő szolgálathoz, hoz be az ujtás lényeges változást az által, hogy a táviró- és telefonszolgálatot, amelynek a jövő háborújában méltán igen nagy fontosságot tulajdonítanak, az eddigiekénél sokkal szélesebb alapra fekteti. Eddig ugyanis a honvédségnél csak nagyon kevesen nyertek ebben a szakmában Budapesten a központi lovasiskolához beosztott Táviró Tanfolyamban különösebb kiképzést. Ide eleinte csak huszárokat, három év óta pedig gyalogosokat is és csakis közlegényeket vezényeltek be kiképzés végett. Minthogy a szolgálat fontosságát tekintve ez nem bizonyult elégszónak, tervbe vette a honvédelmi miniszter a távirószolgálatnak és az ebben való kiképzésnek kiterjesztését.

A tervezet valószínűleg már a napokban fog a Rendeleti Közlönyben megjelenni és azonnal életbe is lép. Eszerint minden honvédszolgálati köteles évenként egy tisztet és három önkéntest, akiket erre a legalkalmasabbnak talál, a tanfolyamra bevezényelni, akik a táviró- és telefonszolgálatban nyernek ezután speciális kiképzést. A tanfolyam április 1-től július 31-ig fog tartani, amikor is a bevezényeltek e szakmából vizsgát tesznek, a melynek sikeres kiállása után miot önálló hegyi távirószosztály és járőr parancsnokok lesznek alkalmazva.

Tiszteknek ilyen alkalmazását, tekintettel katonai ismereteikre, már régebben nagyfontosságúnak tartották katonai körökben. Hogy ezután gyalogos önkénteseket is kiképezzenek ilyen speciális szakban, az mindenképpen csak helyeselhető, mert intelligenciájuk, szélesebb látókörük, itélőképességük sokkal alkalmasabbá teszi őket erre a szolgálatra, mint a kevesebb előismerettel bíró közlegényeket. Azok az önkéntesek, akik a táviró-tanfolyamban nyernek kiképzést, külön tiszti vizsgát nem tesznek, hanem a tanfolyam befejeztével a vizsga sikeres letévesése után, tehát már július 31-ikén lesznek őrmesterekké kinevezve.

A reformnak ezt az érdekes és fontos részét bizonyára a honvédönkéntesek is örömmel fogják üdvözölni és valószínűleg sokan lesznek, akik fokozott szorgalommal fognak igyekezni, hogy kiérdemeljék a tanfolyamra való bevezénylésüket.

AZ ARADI KÖZLÖNY TELEFONSZÁMAI:

Szerkesztőség — — — — — 367

Kiadóhivatalos hirdetés osztály — 151

Egyistállótulajdonos válópöre.

— Letétbe helyezett milliók. —

Távirati tudósítás.

Arad, október 4.

A lipótvárosi pénzarisztokraták körében már régebb idő óta egy keletkezéskor levő válópörrel suttognak. Pedig a házasság nem is olyan régi keletű, alig egy éves miudósze. A válás híre meglepetést keltett azért is, mert ez a házasság nem két fiatal, boldog szívek meggondolatlan frigyé volt. Nem: a házastársak mindegyike egyszer már belekóstolt a házasság örömeibe, úgy, hogy immár másodszor röpönt el ajkukról a szende, nőies, vagy csengő, férfias *holtomiglan*. S a szent esküvés igéje alig egy röpke év alatt semmivé lett: a házastársak megelégtették a másodvirágzásu boldogságukat; válni akarnak.

A házastársak Schossberger Rezső báró dúsgazdag földbirtokos, gyáros és versenytárló tulajdonos és marosszegi Glück Ilona. Marosszegi Glück Ilonkát, aki egy többszörös milliomos özvegye, Schossberger Rezső tavaly ismerte meg. Az ismerettségből hamarosan vonzalom lett s elhatározták, hogy házasságra lépnek egymással. A nő rokonai váltig ellenzték azt a frigyét, de Glück Ilona az ellenzések dacára Schossberger felesége lett. Ötmillió korona hozományt vitt a házhoz az új asszony.

A csendben megtörtént esküvő után az új pár nászutra ment Párisba, majd onnan Ostendébe. Hosszabb ideig semmi hír nem érkezett róluk s lassan lassan feledéste ment az érdekes házasság.

Néhány hónappal később azonban Schossberger Rezső báró egyszerre csak újból megjelent Párisban, de egyedül. Ugyilátszik Ostendében történt meg az elhanyagolás. Nemsokkal erre azonban a feleség is megérkezett Párisba. Eljött a férje után. A férj azonban, úgy látszik, komolyan haragudott nejeire, mert menekült előle: rövidesen Budapestre utazott.

Felesége természetesen ide is követte s azt kívánta férjétől, hogy a házastársi közösséget tartsák fenn. A férjnek azonban ugyilátszik elég volt az a néhány hónapos boldogság, mert kéreken kijelentette, hogy el akar válni a feleségtől. Annak idején, amikor megkötötték a házasságot, ő elhirtelenkedte az egész ügyet, ő megbánta már sokszorosan ezt az elhamarkodott lépését, s hogy ő miunderáron válni akar.

A feleség természetesen nem a legzivebben vette ezt a kategórikus kijelentést, semmi körülmények között nem akart a válásba beleegyezni. Erre Schossberger Rezső néhány nappal ezelőtt a Markó-ucai törvényszék elnökének kezébe öt millió koronát helyezett letétbe s a pénzzel együtt beadványt nyújtott be, hogy miután ő megindította felesége ellen a válópört, letétbe helyezi a hozományt azzal, hogy a válópör befejeztével az asszenynak kiszolgáltatassák.

SPORT.

+ Aradi Postások újabb sikere Temesvárott. Alighogy a postások egyik fényes győzelmeiről beszámolunk, már is újabb dicsőséget hoztak Arad város nevének. Vasárnap délután a temesvári atletikai klub meghívására átrándultak Temesvárra, hogy részt vegyenek az ez évben utolsó kerületi bajnoki atletikai viadalon. A verseny gyönyörű időben és szép számú előkelő közönség jelenlétében zajlott le s ezzel az ez évi eredményekben gazdag szabadtéri sport lezárult. Részletes eredmény: 1/4 angol mérföldes síkfutás Délmagyarország bajnokságáért. Bajnok Mészai Béla, második Duffauer János, harmadik Asbóth Oszkár, mind három aradi postás. Távolugrás: 1. Mészai Béla,

3 Törökfalvy Dezső. 1/2 angol mérföldes síkfutás: 2. Kiss Gyula, 3. Horváth Gyula. 100 yardos síkfutás: 2. Duffauer János. Itt említjük meg, hogy ezen a versenyen az Aradi Atletikai Klub egy taggal vett részt, ki az 1 angol mérföldes gya'oglásban első lett.

Kolera.

— Szórványos megbetegedések. —

Távirati tudósítás.

Arad, október 4.

A kolera úgy látszik szűnőfélben van, de azért szórványosan itt is, ott is fordulnak elő kolerás megbetegedések.

A fővárosban — mint tudósítónk jelenti — tizedik napja nem fordult elő kolerás megbetegedés. Egy gyanus összeesés tegnap este előfordult a nyugati pályaudvaron, de ez — mint ma megállapították — nem volt kolera. Hatik János munkás Mezőkövesdre akart elutazni a nyugati pályaudvarról. A pályaudvaron rosszul lett, összeesett és hányt. Értesítették a tiszti főorvosi hivatalt és a helyszínen megjelent tiszti orvos Hatikot koleragyanusnak találta. Bevitette a Szent-Gellért kórházba. A nyugati pályaudvar várótermét, ahol Hatik tartózkodott, fertőtlenítették.

Ma reggel kilenc órakor a Mátyás tér 5. számú ház előtt Horváth Márton negyvenöt éves napszámos esett össze koleragyanus tünetek közt. Őt is a Szent-Gellért-kórházba vitték. Itt említjük meg, hogy Pestvármegye alispánja az október 5. és 10-én Turán, Zslavármegye alispánja pedig az október 6-án Leteyén tartandó országos vásárt a kolerajárvány miatt betiltotta.

Titelből táviratozzák: Mozsor községben Dobrin Tódor téglaeverő koleragyanus tünetek közt megbetegedett és ma reggel meghalt. Váladékát felküldték a budapesti bakteorológiai intézetbe. A hatóság a legszélesebb körű óvintézkedéseket foganatosította, a Tiszapartot elzártatta és az összes beérkező hajók fertőtlenítését elhatározta. A titeli járásban ez az első koleragyanus eset.

Mohácsról jelentik: Három nap óta csak a kolera megbetegedések száma. Hajós dr. miniszteri biztos kijelentette, hogy legalább még egy évig érvényben kell hagyni a jelenlegi összes óvintézkedéseket, mert enyhe téli esetében igen könnyen újból kitérhet a járvány.

Budapestről jelentik: A belügyminisztériumban ma három gyanus megbetegedést és két halálesetet jelentettek be. A bakteorológiai vizsgálat eredménye a legutóbbi napokban a következő volt: Október 2-án egy beküldött esetben állapították meg az ázsiai kolera, október 3-án egy esetben sem, október 4-én pedig ismét egy esetben. Eddig összesen 122 esetben fejezték le a bakteorológiai vizsgálatot s ezek közül 52 esetben konstatálták az ázsiai kolera.

Az osztrák belügyminiszter — mint Bécsből jelentik — a földmivelési és kereskedelmi miniszterrel együtt újabb rendeletet adott ki a Magyarországból jövő áruforgalom korlátozása dolgában. Kimondja a rendelet, hogy használt fehérneműt, régi ruhákat, rongyot és papírhaladékat egyáltalában nem szabad Ausztriába vinni, *friss gyümölcsöt, friss főzeléket és tejet* pedig csupán azokból a magyarországi megyékből lehet küldeni, melyekben kolera nem fordult elő. A küldeményeken hivatalos bizonylatnak kell jelezni azt, hogy az áru nem koleragyanus vidékről érkezik.

Delegációk előtt.

— A hadügyminiszter és a magyar követelések. —

Távirati tudósítás.

Arad, október 4.

A delegációs ülés előkészítése mellett a Vaterlandnak a közös hadügyminiszter lemondásáról közölt ekkor foglalkoztatta ma leginkább a politikusokat. A bécsi újság azt a hírt bocsájtotta világgá, hogy a hadügyminiszter a magyar követelések miatt le fog mondani. Ez azonban hivatalos helyről jövő értesülés szerint alaptalan híresztelés.

Mai távirataink a következők:

Házelnökök a királynál.

Ófelsége hétfőn, e hó 11-ikén délelőtt tíz órakor a Hofburgban külön kihallgatáson fogadja a főrendiház és képviselőház elnökségét, amely ez alkalommal mutatkozik be a királynak, mint az új országgyűlés elnöksége.

A miniszterelnök Bécsben.

Bécsből jelentik: Khuen gróf miniszterelnök holnap a közös miniszterekkel és az osztrák kormány tagjaival fog tanácskozni a delegációban tárgyalás alá kerülő kérdésekről. A miniszterelnök, aki a esütörtökön tartandó közös miniszteri értekezleten részt vesz, esütörtökön este, vagy pénteken reggel érkezik vissza Budapestre.

Hamis hírek a kultuszminiszterről.

Budapestről jelentik: Utóbbi időben a lapokat olyanféle hírek járták be, hogy Zichy János gróf kultuszminiszter el van kedvetlenedve és közte, meg a nemzeti munkapárt között ellentétek merültek fel. Mint a Bud. Tud. hivatalos helyről értesül, ezek a hírek nem felelnek meg a valóságnak és Zichy János ép oly csodálkozással olvasta azokat Nagylángon, mint amilyen csodálkozással vettek róla tudomást a munkapárt tagjai. Ami Zichy János grófnak a trónörökösnel történt legutóbbi kihallgatását illeti, az teljesen bizalmas, ugyszólván magánkihallgatás volt, a melynek a napi politikához épenséggel nem volt semmi köze.

A munkapárt köréből.

Budapestről jelentik: A nemzeti munkapárt körhelyiségében ma este is nagy számmal jelentek meg a párttagok és élénk eszmecsere folytattak az aktuális politikai kérdésekről. Megjelent ma a pártkörben Zichy János gróf kultuszminiszter is, akinek a párt tagjai részvétüket fejezték ki édesanyja elhalálása alkalmából.

A közös hadügyminiszter lemondása.

Budapestről jelentik: A Vaterland hírt adott arról, hogy Schönaich közös hadügyminiszter állása megingott és rövid idő múlva lemond. Okul pedig a magyar engedményeket hozta fel. Ezzel szemben a Pester Lloyd munkatársa hivatalos helyről azt az értesítést kapta, hogy a hír nem felel meg a valóságnak. Schönaich még mindig a legnagyobb mértékben bírja az uralkodó bizalmát s ő sem szándékozik lemondani most, amikor oly sok fontos katonai reform, a haditengerészet megerősítése, az új véderőtörvény előkészítése, stb. vár elintézésre, amelyeknek előkészítésén oly sokat fáradozott.

Szekely Ferenc dr. igazságügyminiszter holnap délután Bécsbe utazik.

Száz hamis váltó.

— Egy községi pénztáros büne. —

Távirati tudósítás.

Arad, október 4.

A nagyváradi kir. törvényszéket óriási kiterjedésű váltópör foglalkoztatja már hosszabb idő óta. Biharudvari községből indult ki az óriási monstre pör még az 1907. év nyarán a most már mindjobban közeledik a befejezés felé. Kiss Márton községi pénztárnok nagyarányú sikkasztása után derült ki az a sokáig takargatott titok, hogy százket biharudvari gazdálkodónak mintegy ötvenezer korona értékű hamis váltója van, részben biharmegyei, részben hajdumegyei bankoknál.

Biharudvari községnek ugyanis mintegy 94 ezer korona értékű vagyona 8 százalékos kamatozó kötvényekre volt kiadva a község gazdáinak. 1905-ben azonban a képviselőtestület a jegyző indítványára elhatározta, hogy a pénzt csak abban az esetben hagyja a gazdák-nál, ha azok első helyre engedik beábrázolni tartozásukat, ha pedig nem, akkor fizessék ki, vagy váltót adjanak róla.

Az adós gazdák közül többen bele is egyeztek a betáblázásba, százketten azonban váltót adtak tartozásaikról. A váltók összege ötvenezer koronára rugott s Décsy Sándor községi főbíró és Kiss Márton községi pénztáros a váltókat egy nagyváradi pénzintézetben leszámoltatták, de a kis váltók fedezésére még egy kitöltetlen, ugynevezett bianco váltót is adtak a saját aláírásukkal 50 000 koronáról. A kis váltó aláírói a község pénztárába fizették be lejáratkor az esedékes kamatozatot és a tőkörlesztést s oda nyújtották be az új váltókat is. Décsy Sándor és Kiss Márton be is fizették rendszeresen a nagyváradi pénzintézetnek a részletörlesztést, de új váltót nem kellett adniok, mert a bianco váltó elég fedezetül szolgált.

Az újabb váltókat azonban elfogadták a községi gazdáktól és ezeket a berettyóújfalui Sárréti Takarékpénztár Részvénytársaságnál értékesítették. Kiss Márton ezenkívül még több kisebb-nagyobb sikkasztást is követett el s a nagyváradi kir. ügyészség Décsy Sándor feljelentésére ez év tavaszán Kiss Márton tartóztatta és az eljárást ellene megindította. Később azonban az ügyészség úgy találta, hogy Décsy Sándor is részes volt a sikkasztásban s ezért ellene is megindította az eljárást, amelyet azonban a vádtanács augusztus hónapban tartott ülésén megszüntetett.

Közben a nagyváradi bank pert indított a még hátralevő 14 500 korona erejéig a bianco váltó aláírói ellen s ezt az összeget 3000 korona ügyvédi költséggel együtt Décsy Sándor be is hajtották. Ezután a bank kiadta a kitöltetlen kis váltókat Décsy Sándornak, aki a váltókkal elment egy püspökladányi ügyvédhez s annak tanácsára a már egyszer leszámolt, sőt ki is fizetett váltókat egy hajdusoboszlói takarékpénztárnál ismét leszámoltatta. A bank azután pert indított a váltó aláírói ellen s a nagyváradi kir. törvényszék kötelezett is kilenvenkilene kigazdát, hogy a váltók összegét még egyszer kifizessék. Ekkor a biharudvari kigazdák Tarján Mihály dr. budapesti ügyvéd úján bünvádi feljelentést tettek a nagyváradi törvényszéken Décsy Sándor és ismeretlen társai ellen s kérték a váltók lefoglalását. A törvényszék el is rendelte a váltók lefoglalását és megindította az eljárást.

Décsy Sándort nemrégiben már ki is hallgatták s ekkor Décsy Sándor azt a szeszécsés vallomást tette, hogy ő perlés végett adta át a váltókat a püspökladányi ügyvédnek, ar-

ról tudomása sem volt, hogy a váltók egy hajdusoboszlói takarékpénztárhoz kerültek, a váltókért egyetlen fillért sem kapott s csak utóbb, mikor már a feljelentést ellene megtették, irt alá valami nyugtát az ügyvédjénél, de hogy miről, azt maga sem tudja. A hajdusoboszlói takarékpénztár egyébként váltópert indított ellene is, meg is nyerte, de végrehajtást, bár ehhez feltétlenül joga lett volna, mindezt nem vezetett ellene.

Most ez ügyben újabb fordulat állott be. Décsy Sándor tegnap terjedelmes beadványt intézett Biharvármegye alispánjához s elpanaszolja, hogy ő 1903-tól 1907. év végéig volt Biharudvari község főbírója, a község ügyeit mindig a legönzetlenebből intézte s most mégis a mások hibájából vagyonilag és erkölcsileg tönkretett. Kiss Mártonon, a letartóztatott községi pénztárnokon kívül a községi jegyzőt, Földesi Imre jelenlegi főbíró és Berger Jakab képviselőtestületi tagot okolja, akik állítása szerint tudtak Kiss Márton büntető manipulációjáról és mégsem tettek ellene bünvádi feljelentést, hanem, hogy egyideig leplezék a sikkasztást, egy 5700 koronás hiány fedezésére egy 6000 koronás váltót irtak alá. A panaszos volt főbíró annak idején már megkérte a főszolgabíró, hogy indítson vizsgálatot ez ügyben, a főszolgabíró azonban elutasította őt kérelmével s ekkor ő az alispánhoz fordult, aki el is rendelte a vizsgálatot, amelyből azonban nem lett semmi sem. A soraidőzött ember most kérve kéri az alispánt, hogy indítsa és vezesse maga a vizsgálatot, mert a mások hibájért nem akar ő még tovább is bünhődni.

IRODALOM ES MŰVÉSZET.

A színház műsora:

Szerda: Parasztheccsület, opera. Ezt megelőzi A két öreg, vígjáték. B) bérlet.

Csütörtök: Bánk bán, tragédia. Dízeladás. C) bérlet.

Péntek: Rozmarián néni, vígjáték. Bemutató előadás. A) bérlet.

Szombat: Rozmarián néni, vígjáték. B) bérlet.

„Beulemans kisasszony házassága.”

— A Vigszínház szerdai ujdonsága. —

(Fővárosi levél.) Gyönyörtől kialakult már a belga vígjáték, amely a Vigszínház ezidei első nagy premiérjét jelenti. Beulemans kisasszony házassága annyira foglalkoztatja az embereket, mintha a budapesti társaság valamely nagyon kedvelt, előkelő szépsége készülne férjhez menni. Beulemans Susanne meg is érdenli a nagy érdeklődést. Egyike a legbájosabb, legkellemesebb fiatal lányoknak, akiket valaha színpadra vittek. Friss, üde, okos, szerény, mégis erélyes, gyermekded, mégis érett eszű, világos fejű hajadon, aki bátran, de azért szeretetreméltóan küzd ki a maga boldogságát. Varsányi Irén számára nem irhattak jobb szerepet és a közönség elbájozva látja majd kedvencét a Beulemans kisasszony egyszerű ruháscsájában.

Csontos Gyula lesz az egyik partnere. A Goudinet párisiját látjuk új környezetben, a brüsszeli gazdag nyárspolgár házában. Szép, délceg, lovagias gyerek, de hát éppen ezért gyanakodva, rossz szemmel nézik a belgák. De nem kell féltetni, legyőzi az ellenszenvet, az ellenfeleket és diadalmaskodik. Az ellenfelek közt pedig legmulatságosabb figura a derék Seraphin. Tihanyi Miklós ábrázolja, aki ritka jó szerephez jutott. Egyébként pedig a szereposztás így fest:

Delpierre Albert — Csontos Gyula, Beulemans — Vendrei Ferenc, Seraphin — Ti-

hanyi Miklós, Meulen mester — Szerémy Zoltán, Id. Delpierre — Fenyvesi Emil, Mortineux — Tapolezal Dezső, Titkár — Bárdi Ödön, Susanne — Varsányi Irén, Beulemansné — Haraszthy Hermin, Isabelle — Kész Rózsi, Berseel — Kárpáti Sándor. Fonson és Wicheler immár európai híru vígjátékának színhelye Beulemansék brüsszeli háza, a harmadik felvonásban pedig a szakegyleti helyiség. A próbákról sok jót és kedveset beszélnek, amely csak igazolása annak a nagyszerű hírnek, amely a belga darabot megelőzi. Párisban most már a kétszázadik előadás felé közeledik Mariage de Mlle Beulemans és bizonyára nálunk is lelkesedéssel fogják üdvözölni.

* A Parasztheccsület. Az idei szezonban holnap lesz az első operai előadás, amikor is Mascagni-nak, a híras mesternek, a világ minden színpadán óriási sikert aratott operája, a Parasztheccsület kerül színre. A társulat új tenoristája, Cséh Ferenc ezuttal lép fel igazán nagyobb szerepben. Turridut énekli. A többiek, Ladiszlay, Wlassák, Zalay, H. Fekete Aranka régi jó szerepeiket adják. Az operaelőadást egy új apróság: A két öreg előzi meg. Ebben a hangulatos vígjátékban H. Harzath Józsa, Benkóné, Varsányi, Delli viszik a főbb szerepeket.

* Október 6. a színházban. Az október hó 6-iki aradi gyászünnepség alkalmával díszelőadás lesz a színházban. Katona József örökbecsű, klasszikus tragédiája, a Bánk bán kerül színre, a drámai társulat legjobb erőinek közreműködésével.

* A titkos drámairó boszuja. Titkos drámaírók keserves panaszait ugyan kár volna készpénznek venni, de az a panaszuk könnyen talál hívókra, hogy a színház bíráló bizottsága nem olvassa végig azokat a klasszikus fajú tragédiákat és verses vígjátékokat, amelyeket a névtelen írók oly dúsz reményekkel küldözgetnek be. Talán van is benne valami. Elvégre emberek vagyunk mindnyájan. Még a dráma-bíró is ember, pedig azt inkább valami emberevő Minotarusnak képzelik el a titkos drámaírók. De az a bíráló, akiről most lesz szó, mindenesetre dicséretes kivétel. Egy terjedelmes tragédiát kapott elolvasásra. Hazavitte a könyvet és buzgó lelkiismerettel kezdett az olvasásába. Egy darabig simán ment a munka, de a 86-ik oldalon a következő de. ús kis epizódot találta:

Alfonz (hévvel): És mond, oh szívem szép szerelme, mit szólsz e marhához, aki most olvas bennünket?

Irén: Bizonyára ép olyan ő, mint a többi bíráló. Az elején becsapja a könyvet és azt hazudja, hogy végig olvasta a darabot. Piha.

Alfonz (mély keservvel): Potyára mondtam el a nagy monológot!

Irén: És én potyára csaltalak meg téged.

Alfonz: A fejünk tetejére áthatunk, az a marha mégsem vesz tudomást rólunk... Majd még bolond leszek továbbra is jámbusokba beszélni! A-bé-cé-dé-é-ef...

Irén (a földre roskadva):... Gé-há-i-jé-ká-el-em...

Alfonz (törött markolatig döfi keblébe. Elhaló hangon):... En-o-pé-ká-er-es té!...

* A sápadt Démon, a pénz a leggonoszabb bünszerző a világon. Mióta csak pénz van a világon, nincs egyetlen dolog, amely annyi bűnre, gonosztettre esábitotta volna az embereket, mint az arany. Ezért küzdenek, harcolnak az emberek és a kiellen harcban nem kimélik felebarátaik életét sem. Ezt az áldástalan véres küzdelmet mutatja be az Uránia mai műsorának Aranyásók című képe. Az ifju elindul kincset keresni, hogy szerelmese kezét eloyerhessz. Talál is aranyat, de a lelketlen rablók suyoan

megsebesítik és fáradozásának gyümölcséből ők akarnak hasznot húzni. A szerelmes leány azonban életét többször kockára téve, elébe vág a gazemberek tervének és miután a rablókat az igazságszolgáltatás kezébe szolgáltatta, örömmel siet vissza lábbadozó szerelmese karjaiba. 241

* A Kölcsey egyesület könyvtára e hó 6 án zárva van.

A belga királyi pár Bécsben.

— Diszebéd a Hofburgban. —

Távirati tudósítás.

Arad, október 4.

A bert belga király, — mint Bécsből jelentik — ma délelőtt fél 10 órakor a melléje beosztott diszkamarás, Verschbach gyalogsági tábornok kíséretében a kapucinus sirbaltához hajtatott. A király Erzsébet királyné és Rudolf trónörökös koporsóihoz vezette magát és rövid imát mondott. A két koporsóra a maga és neje nevében gyönyörű koszorukat tett. Innen a Hofburgba hajtatott és a királynéval együtt a királyi család Bécsben időző tagjainál látogatást tettek. Az utcákon a közönség élénk ovációkban részesítette a belga királyi párt.

Este fél hét órakor a Hofburg pompásan felszított redutjában diszebéd volt. Királyunk a belga királynőt, a belga király pedig Mária Annunciata főhercegnőt vezette ebédhez. A belga király a 27. gyalogezred ezredekai egyenruháját viselte. Ferenc József király ugyanis épp most adományozta Albert királynak a 27. gyalogezredet, amelynek Lipót király volt a tulajdonosa. Albert király a vacsoránál a Szent-István-rend szalagját viselte. A belga királyné a ma kapott Erzsébet-rend szalagját tűzte fel. A belga királyné királyunk balján ült, míg tőle balra Ferenc Ferdinánd foglalt helyet. Jobbra a királytól ült a belga király és Mária Annunciata főhercegnő.

A belga királyi pár tiszteletére királyunk a következő felkötést mondta:

— Szerencsésnek érzem magam, hogy önöket, felséges vendégeim és drága rokonsám üdvözölhetem. Örömet okoz nekem, hogy kedves látogatásukért köszönetet mondhatok. Különösen nagy örömet szerez nekem a királyné jelenléte. Jelentőségteljesnek tartom ezt a látogatást, mert azt fogja eredményezni, hogy azok a kapesok, amelyek Belgiumot és Ausztria-Magyarországot összefűzik, még szorosabbakká fognak válni.

Amidőn azt az ezredet, amelynek néhai Lipót király és annak apja, I. Lipót volt a tulajdonosa, felségodaek adományozom, kérem fogadja mint őszinte barátságunk jelét.

Kívánom, hogy felséged uralkodása, amelyet most kezd meg hosszú és szerencsés legyen.

A király köszöntője után a zenekar a belga Himnuszot játszotta. Majd a belga király mendőtt köszöntőt királyunkra, megköszönve a vendéglátást és azon reményének adva kifejezést, hogy a látogatás a két állam viszonyát bensőbbé fogja tenni. A belga király tószta után a Gotterhalte hangjai esendültek fel.

Hébd után az egész udvar a könyvtárszobába ment, ahol a felségek szerklét tartottak.

Este 9 órakor a belga királyi pár Frigyes főherceg szoarójára ment, amelyre az uralkodó ház tagjai, a belga királyi pár kísérete, a belga

nagykövetség tagjai és a brüsszeli osztrák-magyar nagykövet voltak hivatalosak.

A szoaré emelkedett hangulatban éjjelig tartott.

A primadonna a rendőrségen.

— Hogy hívják Dióssy Nusyt? —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 4.

Mikor ma délben Kovács Antal rendőrhadnagy maga elé hivatta a bejelentő-hivatal kézbesítő szolgálát és tudtukra adta, hogy kinek kihez kell „idérvényt” vinni, mint a gyönyörű hivatalos stílus mondja, majdnem hajbakaptak egymással a derék fiuk. Tülekedtek, versonyeztek és birokra keltek. Mind nyújtotta a kezét és ha Kovács hadnagy nem áll egy székre és így nem kerül föléjük, a kezéből tépik ki azt a négyszegletes és rózsaszínű papirost, melynek kézbesítéséért versongtek. Az idérvény olyan volt, mint a többi, amelyet azonban kutyába se vett egyik kézbesítő se. De most érthető, ha épen egyetlenegy idéző keltett ilyen szokatlan izgalmat a kézbesítők között és a bejelentő-hivatalban, ahol különben templomi esend szokott honolni a unalom ver tanyát.

Kovács rendőrhadnagy látva a meglepő buzgalmat és igazságos ember lévén, egyik emberét sem akarta megfosztani attól a gyönyörűségtől, hogy ő juttassa el az érdekes írást a címzettnék, sorshuzásra bizta az ügyet.

Kajdács József neve került ki győztesen abból az elnyűtt, régi, ütött vert feneketlen dobból, mely a nagy eseménynél urnál szolgált és neki nyújtotta át a bejelentő hivatal főnöke a többiek sápadt irigykedése közepette az idézőt, azzal a szigoru meghagyással, hogy személyesen „különböni fejvesztés terhe mellett”, átvevő elismerés ellenében juttassa el az írást Dióssy Nusyhoz, az aradi Nemzeti Színház primadonnájához. Mert hát a bájos művésznőt szólítja maga elé Kovács Antal rendőrhadnagy péntek délelőtt kilenc órára az „idérvény” útján és hogy ki lehessen a szerencsés kézbesítő, ezért történt a tülekedés. Büszkén pakkolta borítékba Kajdács József a rózsaszínű levelet, ezt pedig egy hótiszta miniszteri papírba és így megóva azt minden esetleges bepiszkolástól, elvitte a primadonnához, aki engedelmes honleány léte meg fog jelenni pénteken délelőtt kilenc órakor a bejelentő-hivatalban. Nem is egyedül, hanem születési és egyéb bizonyítványai társaságában. Mert ott arról lesz szó, vajjon a népszerű Dióssy név hivatalosan is Dióssy-nak hangzik, vagy pedig csak a festett világ társaságában illeti meg szépséges viselőjét, akit a bejelentő lapjának adatai szerint Dióssy Nusynak hívnak. Aminek hiteléről Aradon bizonyítványokkal, a bejelentő-hivatalban kell tanubizonyosságot szolgáltatni. Mert hátba valami furcsa német neve van a bájos divának és csak jogtalanul használja a poétikus Dióssy nevet? Ezt fogja firtatni pénteken a szigoru rendőrhadnagy. Mert ő még a primadonnáktól is megköveteli, hogy ne csak a selymes trikót, de a bejelentő-lapot is hűen töltsék ki.

TANÜGY.

(—) Az ingyenes népoktatás életbeléptetése. A közoktatásügyi miniszternek az ingyenes népoktatás életbeléptetéséről szóló rendeletét ma közli a hivatalos lap. A rendelethez bő utasítást csatol a miniszter, amelyben tudatja a közigazgatási bizottságokkal a kárpótlás kérsének és megállapításának módzatait.

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ A celldömölki petíció. A június 1-én megtartott képviselőválasztáson a celldömölki kerületben Ostffy Lajos dr. volt vasvármegyei aljegyzőt választották meg Kossuth-párti programmal 1218 szavazattal az ugyancsak Kossuth-párti Maróthy László ellenében, akire 1214 szavazatot esett. Tetétleni Ármán dr. ügyvéd a kisebbségben maradt párt megbízásából petíciót nyújtott be a Kuriához és ebben vádat emelt ugy Ostffy Lajos, mint Berzsényi Dezső dr. választási elnök ellen. Berzsényi a kérvény szerint, hogy Ostffyt győzelemre segítse, nagy számú igazolt szavazót utasított el és helyettük másokat szavaztatott le, Halottakat és távollévőket is leszavaztatott. Mindezeket okmányokkal és táblákkal igazolja a petíció és ezért arra kéri a Kuriát, hogy a fertőzött szavazatok levonásával mondja ki, hogy a szavazattöbbséget nem Ostffy, hanem Maróthy nyerte el. A kérvényezők szerint maga a megválasztott képviselő és kortesei etettek és itattak és ezért a választást az 1899: XV. tc. 28. § a alapján meg kell semmisíteni.

Ezt a petíciót a kir. Kuria II. választási tanácsa Zichár Emil elnöklésével már szeptember 13 án tárgyalta. Akkor azonban Muzsik István dr. az Ostffy-választók megbízásából ellenpetíciót nyújtott be és ennek tanulmányozása végett a Kuria Tetétleni Ármán dr. kérelmére a tárgyalást a mai napra halasztotta.

A mai folytatolagos tárgyaláson Fekete Károly, a megválasztott képviselő ügyvédje, válaszolt a petícióra. Tagadta mindenekelőtt a petícióban foglalt tényállásokat a adatokat és ellenbizonyítékokat csatolt be. Azután a kérvény jogi hibáit fejtegette és ezek alapján a petíció elutasítását kérte. A petícionálók ügyvédje nem támadta meg a választási jegyzőkönyveket és így azok érvénye mint közokirat megmaradt. Enneképp, de még azért is, mert a kérvényezők képviselője a visszautasított szavazatokra nézve nem hozta fel a kuriai bíraskodásról szóló tc 13. §-át, ennek folytán a petíció elutasítását kérte. Több mint 600 fertőzött szavazatnak és 14 meghalt és Amerikába költözött Maróthy-szavazónak törlését, illetve levonásba hozását kérte. Utána Muzsik István dr. terjesztette elő az ellenpetíciót. A választás eredménye — ugymond — voltaképpen jóval kedvezőbb volt Ostffyra, mint ahogyan azt az elnök kihirdette, mert Maróthyra olyanok is szavaztak, akiknek nem volt hozzá joguk, továbbá a meghaltak helyett mások szavaztak Maróthyra. 539 megfertőzött szavazatot sorol fel az ellenpetíció és kiemeli ezt is, hogy Maróthy személyesen vett részt a vesztegetésben, etetésben és itatásban. Az egész vázlati harc alatt nagy visszaélések voltak a Maróthy-párt részén és ezekben maga a jelölt is résztvett. Kérte, hogy ha bizonyítás elrendeltetnék, a vizsgálatot ezekre az adatokra vonatkozólag is terjeszszék ki. A tárgyalást folytatják.

§ Mérgezéses vádja alatt Nyitráról jelentik: Balke Józsefné nevezett parasztasszonyt azzal vádolta az ügyészség, hogy patkányméreggel megölte apóását, anyósát és sógorát. A ma megtartott esküdtszéki tárgyaláson az esküdtek a vádott asszonyt bizonyítékok hiányában felmentették.

§ Hornung Salamon fogva marad. Temesvárról jelentik: A letartóztatott katonaszabadító Hornung Salamon ügyében a kir. Tábla ma foglalkozott Hornung védőjének a vádtanácsnak a letartóztatást jóváhagyó végzése ellen beadott felfolyamodásával. A tábla, a személyes megbíshatatlanság indoklásával, jóváhagyta a letartóztatást. A rendőrség a nyomozás során több újabb kompromittáló adatnak jutott birtokába.

HIREK.

Megszökött gyógyszerész.

— Kétszáz ezer korona szélhámosság. —
Távirati tudósítás.

Arad, október 4.

Nagy visszaélésről hullott le most a lepel Kassán. Egy dugszdagnak ismert kassai gaval-
lér gyógyszerész Amerikába szökött kétszáz-
ezer korona adósság hátrahagyásával.

Az illetőt Molnár Sándornak hívják. Négy
esztendővel ezelőtt megvásárolta a Kassa főte-
rén lévő jóforgalmu gyógyszerterát barátjával,
Földes Pállal együtt százhuszezer koronáért. A
pénz legnagyobb részét Földes adta, mert úgy
tudta, hogy Molnár kiváló gyógyszerész és re-
mélte, hogy nagy hasznára lesz a gyógyszer-
tárnak, a mely Földes és Molnár néven sze-
repelt.

Molnár azonban nem váltotta be a szak-
értelméhez fűzött reményeket. Nagy gaval-
lért játszott és két kézzel szórta a pénzt. Barátját
tartott, ahire Kassán nagyon sok pénzt költött.
Megtörtént egyszer, hogy Molnár fölakart
utazni Budapestre a barátjával együtt a Vig-
színház egyik premiérére. A vonat azonban
lekötött. A hölgy szemrehányásokat tett neki,
amire a gaval-
lér gyógyszerész különvonatot áll-
lítottatott elő, hogy kellő időben a fővárosba
érhessenek és megjelenhessenek a premiéren.
Egész Felsőmagyarországon híresek voltak
azok a kártyapartik, amelyeken Molnár sok ez-
rest elusztatott.

Amikor látta, hogy az adósságok hullámai
összeesapnak fölötte, megnősült és a felesége
hozományának gyors elköltésével töltötte idejét.
Az asszony azonban még idejekorán elvált tőle
és sikerült neki a hozomány felét megmenteni.

A válás után Földes is mindenáron szab-
dulni akart a pazarló mániában szenvedő férfitől,
de olyan terrorisztikusan viselkedett,
hogy a cégből való eltávolításáról egyelőre szó
se lehetett.

— Nekem legalább félmillió korona örök-
ségem lesz, — hangoztatta Molnár — hiszen a
testvérbátyámnak Erdélyben aranybánya van.
Az utolsó krajcárig mindent megtértek, amit
elkötöttem.

Azután gondoskodott arról, hogy az arany-
bánya híre széles körben elterjedjen. Az em-
berék kezdtek hinni a szép mesében és Mol-
nár új pénzforrásokat fedezett föl ennek révén.
Az utolsó esztendőben száz ezer koronát pump-
olt ki készpénzben és váltókkal.

Néhány héttel ezelőtt elutazott.

— Lemegek Erdélybe, — mondta — mert
a bátyámtól nagyobb összeget kell kapnom.

Tegnapig nem hallottak semmit a gaval-
lér Molnárról. Tegnap Földes Newyorkból le-
velet kapott Molnártól. Azt írja, hogy néhány
nappal ezelőtt érkezett meg, nagyon jól érzi
magát és ha sok pénze lesz, visszafizeti adós-
ságait, amelyek összege kétszáz ezer korona. Az
eset egész Felsőmagyarországon kínos feltű-
nést kelt.

— Lepunk tegnapi számához mellékelve, elő-
fizetőinknek egy kis zsebmeneftrendet küldöttünk.
Aki véletlenül a zsebmeneftrendet nem kapta meg
és arra igényt tart, forduljon lapunk kiadóhiva-
talához, amely azt azonnal megküldi.

— A miniszterelnök a királynál. Buda-
pestről jelentik: Khuen gróf miniszter-
elnök e hó 6-ikán az általános audiencia
során fogja a felségének a Szent-
István-rend nagykeresztjével történt
kitüntetését megköszönni.

— Lányi püspök és a trónörökös. Nagyvá-
radról jelentik: Lányi József felszentelt tinnini
püspök érdekes levelet kapott most Ferenc Fer-
dinánd trónörökösötől. A püspök ugyanis, akit
állandóan, mint nagyvárad megyéspüspök je-
lölten emlegetnek, annak idején résztvett a
trónörökös leánykájának, Zsófiának megkeresz-
telésén. A leánya fejére öntött szentelt vizet
ezüst amforátba fogta föl. Ezt az amforát a
szentelt vízzel együtt nemrég elküldte a trón-
örökösnek, aki most köszönő levelet intézett
Lányihoz. A levélben burkolt célzás történik
arra, hogy „ami késik, nem mulik.” Ugyanis
Lányit a trónörökös protezsálja a nagyvárad
püspöki méltóság elnyerése érdekében.

— Belga rendjel a magyar miniszterelnök-
nek. Bécsből táviratozzák: A belga nagykövet
ma délelőtt megjelent a Magyar Házban és át-
adta a miniszterelnöknek a belga király ne-
vében a Lipót-rend nagykeresztjét. A belga ki-
rály Bárczy István dr. miniszteri titkárnak a
Lipót-rend tiszti keresztjét adományozta.

— A Pester Lloyd szerkesztője — fő-
rend? Egy fővárosi estilap jelentése
szerint Singer Zsigmondot, a Pester
Lloyd nagyérdemű kiváló főszerkesz-
tőjét a király legközelebb a főrendek
sorába nevezi ki.

— A Justh-párt az aradi gyásznapon. Tud-
valévő, hogy az országos Kossuth-párt meg-
bizásából Barabás Béla helyezi el a párt ke-
szoruját az aradi vesztőhelyen. Mit Budapest-
ről jelentik, a Justh-párt is részt kér az ünnep-
lésből és Lovászy Mártont bizta meg, hogy
tegye le a párt babérkoszoruját. Lovászyval
együtt több Justh-párti képviselő jön le Aradra
és a gyásznap után a Központban bankettet
rendeznek.

— Ujságíróból vármegyei főjegyző. Győr-
vármegye törvényhatóságát Goda Béla a vár-
megye sok éven át nagy tiszteletben állott al-
ispánjátak főispánná történt kinevezése követ-
keztében megürült az alispáni szék. A vár-
megye tegnap tartott rendes közgyűlésén Né-
meth Miklós vármegyei főjegyzőt alispánná
választotta. A főjegyzői állásra Kunz Jenő
drt emelte fel a vármegye a bizalma, akinek
személyében nemcsak a kiváló közigazgatási
tisztviselői működést jutalmazta, hanem egy-
uttal méltó helyére állította a kitűnő ujságíró
és a színes tollú író is. Kurcz dr. éveken át
főszerkesztője volt a Győri Hirlapnak és szer-
zője a Bálványok bolondja című Kolozsvárott
nagy sikerrel bemutatott drámának.

— Meghívás. A törvényhatósági bizottság t.
tagjait felkérem, hogy folyó évi október hó
6-án reggel 8 és háromnegyed órakor a gyász-
ünnepélyre való felvonulás végett a városháza
tanácstermében összejönni sziveskedjenek. Arad,
1910. október hó 4 én. Varjassy Lajos polgár-
mester.

— Kisch bankár gyilkosai. Prágából
táviratozzák: Most már bizonyos, hogy
Kisch prágai bankár gyilkosai a 33
éves Hauser Rudolf és a 31 éves Huss
József, akik betöréses lopásért ötöd-
fél évet töltöttek börtönben. Ott eszel-
ték ki a gyilkosságot. A gyilkosság
színhelyén ujságdarabokat találtak,
amelyen véres ujjlenyomatok voltak.
A daktyloszkopiai lemezek segítségével
sikerült a rendőrségnek a gyilko-
sokat elfogni.

— A Meczner-Buza affér. A Meczner-
Buza lovagias afférban holnap délelőtt ül össze
a becsületbiróság annak eldöntésére, hogy való-
helye elégtétel kérsnek és elégtétel adásnak.
A becsület bírak az elnök személyében még
nem állapodtak meg.

— Elhocsátott a adi tanító. Arad vá-
ros hatósága nemrég egy tanító elbo-
csátására vonatkozó aktákat terjesz-
tette föl a kultuszminiszterhez. Mohos
Agoston arad-gáji községi iskolai ta-
nítót Aradváros iskolaszéki fegyelmi
uton megfosztotta állásától. — Mohos
ugyanis az ő tulajdonában volt hétfői
lapban Müller Károlyról, Arad volt
országgyűlési képviselőjéről rágalma-
zó, teljesen valótlan cikkeket irt s ez-
ért az esküdtszék egy hónapi fogházra
és 200 koronára ítélte. Ezt az ítéletet
a kir. Kuria is megerősítette és a bü-
netést Mohos az aradi fogházban
kitöltötte. Amíg a fogházban ült,
természetszerűleg elhanyagolta hiva-
tását és ezért az iskolaszék állásvesz-
tésre ítélte minden végkielégítés igé-
nye nélkül. Mohos megfélebbezte az
iskolaszék ítéletét a kultuszminiszter-
hez. Az iratokat mostanában terjesz-
tette föl a hatóság a kultuszkormány-
hoz, amely nemsokára dönt az ügyben.

— Letartóztatott ügyvéd. Berlinből távira-
tozzák: A bécsi ügyészség megkeresésére ma a
berlini rendőrség letartóztatta Eder Albert dr.,
volt bécsi ügyvédet, aki ellen az a gyanu me-
rült fel, hogy több százezer koronáig csalá-
kat követelt el. Eder, aki évekket ezelőtt már
törtölte magát az ügyvédek lajstromából, a
branzai hercegnek volt ügyvédje. Mikor le-
számolt, egy egymillióról szóló expenzótát
nyújtott be a branzai hercegnek. Minthogy
ezt az összeget sokalta, átadta az expenzótát
egy másik ügyvédnek, aki megállapította, hogy
nemcsak Edernek nem jár semmi, de még ő
tartozik a branzai hercegnek két millió ko-
ronával. Megállapította továbbá, hogy az ex-
penznótát Eder dr. hamis adatok alapján állí-
totta össze.

— Megtámadott konzul. Hamburgból táv-
iratozták, hogy ott tegnap délután boirányos
verekedés történt az angol konzulátuson. Dél-
után félnégykor megjelent a konzulátus hiva-
talos helyiségében egy néger, aki O. Oliver al-
konzult kereste. Mikor szembe állott az al-
konzullal, egy ácsbaltával többször fejébe és
arcába vágott. O. Oliver le akarta fegyverezni a
néger, ez azonban egyre hevesebben csapott
le rá. Hihetetlen erőfeszítés árán sikerült vé-
gül az alkonzulnak a néger csapásai elől el-
menekülni és az utcára futni, a hol már nagy
tömeg gyűlt össze, a melyet a konzul által a
rendőrségnek adott sipjelsés csődített oda. A
fekete vadállat követte áldozatát az utcára is
és a vérrel borított embert tovább akarta verni.
A tömeg azonban lefegyverezte és miadaddig
tartotta, míg rendőrök jöttek és megkötözték.
O. Oliver alkonzul a fején szenvedett súlyos sé-
rüléseket és valamennyi fogát kiütötte támadó-
ja, aki a verekedés hevében a baltát is
messze elhajította.

— Köszönet a királyi részvételért. Budapest-
ről jelentik: Zichy János gróf kultuszminis-
ter holnap délután félhárom órakor Bécsbe uta-
zik. Utazásának semmi politikai célja nincs. A
miniszter az általános audiencia folyamán kö-
szönetet fog mondani azért a részvételért, amelyet
édes anyja elhalálozása alkalmával legfelsőbb
helyről kifejeztek.

— Kórházból megszökött katonák Budapest-
ről jelentik: A XVI. számú helyőrségi kórház
parancsnoka értesítette a budapesti főkapitány-
ságot, hogy a kórházból tegnap megszökött
Barisnai Tamás 25 éves, a 85. gyalogezred
közlegénye és Szarvas József 21 éves, a 11.
tábori tüzezárad közlegénye. A két szökevény
alsóruhában hagyta el a kórházat. A rendőrség
és a katonai hatóság nyomozza őket.

— Egy színésznő halála az utcán. Budapest-ről írják: A tegnapi esti órákban, amikor a legnépesebb volt az Andrásy-uti korzó, az első számú ház előtt nagy riadalmat okozott egy hirtelen haláleset. Az óriási embertömeg, mely végignézte a szerencsétlen nő halálközelmét, nemcsak a mozgalmas közlekedési forgalmat, hanem a mentőket is annyira megakadályozta kötelességük teljesítésében, hogy végre is erőszakhoz kellett a rendőröknek folyamodni. A szenzációra éhes publikum visszatérése azonban így is komoly, nehéz munka elé állította a csekélyszámu rendőröket. Látni, tudni szerettek volna mindent a feltűnő kíváncsiságuk és mohó érdeklődésük csak akkor vált rémületté, amikor a mentőorvosok kijelentették, hogy a hirtelen rosszul lett nő koleragyanus tünetek miatt nem részesíthetik első segélynyújtásban, sem pedig nem szállíthatják kórházba. A súlyos diagnózist a mentők nyomban közölték a tiszti főorvosi hivatalal, honnan egy orvos ment ki a helyszínére a beteg nő elszállítására végett. A szerencsétlen nő azonban már lehetetlen volt segíteni. Ott az utcán, az orvos karjai között meghalt. A bizottság, mely a helyszínen kiszállt, megállapította, hogy a gyanus halállal kimúlt nő Majtényi Irma színésznővel azonos, ki a délutáni órákban sétára indult a Rózsa-utca 69. szám alatti lakásáról. A színésznő a megejtett nyomozás szerint a belvárosi üzletekben nagyobb bevásárlásokat is eszközölt és azután a Réáltanoda-utca sarkán Petrány Mihály 1170. számú bércocsijába ült és haza akart hajtatni. Utközben azonban hányási inger fogta el és az Andrásy-ut 1. számú ház előtt lefordult a kocsii üléséről. Mivel a színésznőről feltétlenül megállapították a koleragyanus tüneteket, a tiszti orvos utasítására kiszállították a holttestét a járványkórház halottas házába, a kocsit pedig a kocsijával együtt fertőtlenítés végett hasonlóképen a Gál-ért kórházba kényszerítette a hatósági megbízott.

— Házasság. Vártes Miklós és neje szül. Mayer Adél e hó 2-án házasságot kötöttek Aradon.

— A vonat kerekai alatt. Temesvárról jelentik: Borzalmas szerencsétlenség történt ma reggel a temesmegyei Kétfél állomáson. A Vargasról Temesvárra robogó vonat Kétfél állomás közelében elgázolt egy parasztkocsit. A sineken akart áthaladni a kocsii, de a lovak megbokrosodtak a gőzöstől és egyenesen mekírohantak a vonatnak. A szekér darabokra tört, a bentülők pedig súlyos sérüléseket szenvedtek. Két férfi és egy leány ültek a szekérben, akiknek sérülései igen komoly természetűek. Hencz József varjasi lakos tulajdonát képezte a kocsii, aki maga hajította a lovakat. Vele voltak Novák Eberhard és Kuzmanov Emilia, akik kukoricatorésről igyekeztek hazafelé. Utóbb nyert értesülés szerint Novák Eberhard dőlben belehalt sérüléseibe. A másik két sebesültet lakásukra vitték.

— Csorha a házfelügyelői méltóságon. Budapest-ről jelentik: A „Házfelügyelők Lapja“-ban ma ez a főhívás jelent meg: Főhívás! Az Egyesület az elhunyt tagok temetésén mindenkor képviseltette magát a zászlaja alatt mindenkor kivonult. Mivel azonban a tagok másodala elfoglaltsága miatt gyakran a kivonuláshoz oly kevesen jelentek meg, hogy az Egyesület méltósága és tekintélye sorbát szenvedett, de máriszt az Egyesület senkitől sem kívánhatta, hogy a kivonulás által anyagilag károsodjék, a választmány elhatározta, hogy minden tag, aki a temetéshez kivonul, 1 korona díjazásban részesül. Azért felhívjuk a tagok figyelmét erre a határozatra és mindazok, akik az egyes temetéseken 1 korona díjazás mellett résztvenni kívánnak, jelenkezzenek az Egyesület helyiségében a titkárnál. Az Elnökség. Ennek a főhívásnak alkalmasint meg lesz az eredménye.

— Belgrádban letartóztatott magyar nő. Ujvidékről jelentik: A belgrádi rendőrség ezeltől tíz nappal kémkedés gyanúja alapján letartóztatta Marianovics Anna magyar alattvalót. A gyanúsított asszonyt a belgrádi rendőrség ma szabadon bocsátotta és Ujvidékre szállította. Itt az asszony Vései Sándor rendőrkapitánynak a következőket diktálta jegyzőkönyvébe:

— Férjemtől. Milicevics Mirkótól, aki Dugocsán földbirtokos, elváltam és azóta Eszéken tartózkodtam. Két héttel ezelőtt Budapestben beiratkoztam az egyetemre orvostanhallgatónak. Onnan Belgrádba utaztam Holzhei er Mária barátnőmnek, egy belgrádi orvosnak látogatására. Pár nap múlva a rendőrség kémkedés gyanúja alatt letartóztatott és kiballgatás nélkül elzárta. Másnap közölték velem, hogy azért tartóztattak le, mert egy Milykovic Milán nevű műszaki százados beismerte, hogy én őt rá skartam birni, hogy szökjék meg a szerb hadseregből és lépjen a monarchia szolgálatába. Én ugyan belgrádi barátnőm révén megismerkedtem ezzel a századosal, de az valótlan, hogy szökésre esábitottam volna. Ennek dacára tíz napi elzárásra és háromszáz korona pénzbüntetésre ítétek és egész nálam lévő pénzemet — háromszáz koronát — elkobozták tőlem. Tegnapi szabadon bocsátottak, a vasuti állomáshoz szállították és egy másodosztályú jegyet adtak, a mely Ujvidékig szól. A midőn a fországból kiszabadulva, a folyosón végigmentem, egy levélborítékot találtam a földön, a melyen az állott, hogy Moldován Károly, temeskubini lakos Belgrádban ugyancsak kémkedés gyanúja miatt fogva van és neje cinét közölve, kéri, hogy kiszabadítása végett neje ügyvédet fogadjon. Raita van még a rejtélyes borítékban az is, hogy egy Rajakovics Emil nevű budapesti harmadik bosnyák századbéli főhadnagy ugyancsak kémkedés gyanúja miatt Belgrádban fogva van.

Marianovics Annán kívül tegnap a belgrádi rendőrség szabadon bocsátotta Rajakovics főhadnagyot, Marakovics hadnagyot, Todorovic postahivatalost és Caranovic orvostanhallgatót, akik valamennyien kémkedés gyanúja miatt voltak letartóztatva. A szabadonbocsátás Forgách János belgrádi osztrák-magyar követ intervenciájára történt.

— Közvetlen vasut a Felföld és a Délvidék között. A debreceni kereskedelmi és iparkamara évekkal ezelőtt mozgalmat indított egy új vasutvonal létesítésére, mely összekapcsolná a felvidéket az ország déli részével. A terv az érdekelt vármegyékben nagy tetszést keltett, s a megindított mozgalom mind intenzívebb kezd lenni, hogy Kassáról Miskolc, Debrecen, Nagyvárad, Aradon át Temesvárra közvetlen vasuti vonal építtessék. A nagyfontosságú kérdésben újabb lépés történt, amennyiben a debreceni kereskedelmi és iparkamara megkezdte a kassai, miskolci, nagyvárad, Aradi és temesvári kamarákat, hogy dolgozzák ki a területükön átvonuló vasuti vonal részletes tervét és hassanak oda, hogy a nagy jelentőséggel bíró vasutvonal ügye állandóan napirenden tartassék. A debreceni kamara ezenkívül ez ügyben fölterjesztést intéz a kereskedelmi miniszterhez is.

— Gyilkos boszu. Sitoraljaujhegyről jelentik: Kaman András a korcsmában összeveszett barátjával, Lutas Mihálylyal, de a jelen voltak megakadályozták a tetlegességet. A legények hazamentek, de Lutas csakhamar megjelent Kaman lakásán s kérdőre vonta bántalmazásáért. Lutas anyja és öccse szintén idejöttek, mert rosszat sejtettek. Az anyának sikerült a verekedőket szétválasztani és fiát hazavezetni, de ekkor Kaman ment utánuk. pisztolylyal a kezében s felszólította Lutasné, hogy távozzék a fia melől, mert ő agyon atarja Lutast löni. Lutasné védőleg átolelte a fiát. Kaman lött és a golyó Lutasné karját átfurva Lutasba hatolt és azonnal megölte. Kaman elment kült, de a esondörök hamarosan elfogták és az ügyesség fogházba szállították.

— Összeütközött tehervonatok. Dáváról jelentik: Ma délelőtt két tehervonat összeütközött. A két mozdony és tíz kocsii összetört. A vonatokon lévő áruk mind elpusztultak. Eltscher Károly vasuti szolgálatra kirendelt gyakornokot, aki a szerencsétlenségnek okozója volt, mert elfelejtette a villamos távjelzőt tilosra állítani, azonnal felfüggesztették állását. Az egyik tehervonat ugyanis nagyon hosszú volt, ő két részre osztotta a vagonokat s így tolatott az állomáson. A másik sínpáron szintén egy tehervonat vesztegelt, s ebbe a szétszakított vonat beleszaladt.

Nyitráról jelentik: Hibás váltóállítás következtében két tehervonat ma összeütközött. Sok kocsii összetört, emberéletben azonban nem esett kár.

— Az Überland-ügy. Mint Nagyikindáról jelentik, Papp Géza országgyűlési képviselő, az Überland-ügyek újból kinevezett kormánybiztosa, a múlt héten Nagyikindán az érdekelt községek képviselőinek, valamint Tallecsky Kristóf és Bogdán Zsivkó dr. orsz. gyűl. képviselőnek és Zsiros Lajos dr. tb. ügyésznek közrevonásával értekezletet tartott, hogy az überlandiális köleszők, valamint a községi regálé köleszők törlesztési részleteinek leszállítása tekintetében tennő lépéseket megbeszélje és megállapítsa az egyöntetű eljárás módját arra nézve, hogy a köleszők azon feltételeket, melyeket a Magyar Jelzőegylet Hitelbank az egyes überlandiális birtokosok ingatlanait terhő egyetemleges zálogjog törlése ellenében kikötött, miként teljesítsék.

— Perzsaszőnyeg raktáram Deák Ferenc-utca 40. sz. alatt megnyit. Tisztelettel Schwarz Zsigmond. 3698

— Francia likőrök legblatosabb készítésére. — házilag — a likőr aroma 1 üveg 60 fillér Vojtek és Weisznál. 279

A kiváló bór- és lithiumos gyógyforrás

SALVATOR

vese- és hólyagbajoknál, köszvénynél, cukorbetegségnél, vörhenynél és hurutos bántalmaknál kitűnő hatásu.

Természetes vasmentes savanyúvíz.

Kapható ásványvízkereskedésekben és gyógyszertárakban.

SCHULTES ÁGOST, Salnya-Lipóci Balvator-forrás-vállalat, Budapest, Rudolftrák. 8.

Meddig él a papírpénz?

— A bankó természetrajzához. —

A magyar népnek van egy régi, drasztikus közmondása: „A disznó makkal álmodik.“ Ezt, egy kis önmegtadással, magamra is vonatkozathatom, amikor a bankópénzről írok. Csakhogy köztünk — már mint ama nagyon hasznos sertésállat és a magam haszontalan személye közt — lényeges a különbség: A disznó ébren is hozzájut a ropogós makkpálálékhoz, míg én valami ritkán ropogtathatok bankótát az ujjaim közt.

Nemrégiben bocsátották ki az új százkoronás bankókat. Némelyeknek tetszenek, mások szidják. De mindenki megegyezik abban az egy, közös véleményben, hogy szívesen elfogadná — akár az egész emissziót. Csak az a kérdés nyugtalanítja az elméket: Miért kell olyan sűrűn változtatni a papírpénzt, miért?

A legtöbbben úgy oldják meg ezt a problémát, hogy az új és újabb bankjegyek kibocsátása a hamisítók bosszantására szolgál. Meglehet, hogy ez a tendencia is közbejárt, de mégis más az igazi ok. Még pedig az, hogy a papírpénz feltűnően rövid életű.

Az Osztrák-Magyar Bank a lehető legtartósabb papírosból nyomatja a bankjegyet s mégis kénytelen már egy év múlva a teljesen bemosskolt, zsiros, vagy össze-vissza tépett papírpénzt bevonni, az e célra szolgáló kosárcályhában elégettetni és „új kiadást“ nyomatni.

A bankók rövid élettartamát e szerint nem a papíros gyöngeségének kell tulajdonítani, hanem

főképen annak a barbár bánásmódnak, melyben része van. Még pedig nem is az alsó néposztályok bálnak rosszul a pénzzel. Ezek megbecsülik, tiszteletben tartják és mint a szent képeket, minden gyürödéstől óvják. Hányszor láthatjuk a kereskedésekben, hogy előkelő hölgyek az ujdontatj huszkoronás bankókat nagyírt összehajtogatják, hogy az icipici tárcájukba beleerőszakolhassák.

Az urak még sokkal kiméletlenebbek. Nem tartozik az eleganciához, hogy a pénzt bugyellárisban tartsuk. A nadrágzsebbe gyűrjük és fizetéskor belemarkolva, bizony érzékeny sebeket ejtünk rajtuk.

Igy hát nagyon természetes, hogy a szegény bankó nem lehet hosszúéletű. Már csak azért is jobban ki van téve a kopásnak, romlásnak, pusztulásnak, mert a közönség sokkal jobban kedveli, mint az aranypénzt s így amabból aránytalanul több van forgalomban.

A papíropénz élettartamát nálunk, átlag kilenc hónapra lehet tenni. Ezen idő után felette siralmas állapotban kerül az Osztrák-Magyar-Bankhoz vissza, ahol — a már említett módon — megsemmisítik. Természetesen itt is vannak kivételes bankó-matuzsálemek. Némely szerencsés bankjegy husz évig is forgalomban lehet s kifogástalan, tiszta épességben vonstuak be. Ennek többnyire az a megvárázata, hogy az egész hosszú idő alatt, érintetlenül heverték valamely pénztárcában.

Vannak államok, amelyek papírpénze még rövidebb életű a mienknél. Az angol bank például minden bankjegyet bevon, amint az épületébe visszakerül, ha mindjárt már a kibocsátást követő napon is történik ez. Ezt föltételezve hiszámitották, hogy a tizfontos bankjegy mindössze 7 napig és 16 óráig, a háromszáz fontos 14 napig és 12 óráig, a kétszáz 2 hétig, az ötven fontos 39 napig és a kicsi angol öt fontos bankó 72 napig él.

Az angol bankjegyeknél különben tekintetbe kell vennünk, hogy azok inkább csekély mint bankjegy jellegűek, rendszeren csak nagyobb kerek összegre szólnak és mindenkor kívánatra az angol bank által állíttatnak ki.

A francia, orosz és olasz bankjegy — különösen az utóbbi — nagyon csekély tartósságú. Jobbak a németek, ámbar azárhány rongyos német bankó is kerül forgalomba. A német közönség szereti az éropénzt s ez okból kevesebb bankó van forgalomban s kisebb jegyeket egyáltalában nem akarnak elfogadni.

Amerikában — a gyakorlati reformok hazájában — nemrégiben azt az újítást eszelték ki, hogy a mocskos bankókat, agymint a fehérneműt, egyszerűen — mosásba adják. Washingtonban van a bankómosó-intézet berendezve. Az észak-amerikai Egyesült-Államokban forgalomban levő, többnyire nagyon szennyes bankjegyeket mindörök előtt megtisztogatják, miáltal az azokra tapadt bacillusok is megsemmisülnek, aztán kisimítják, hogy vadonat újakká vedlenek. Állítólag ez az eljárás a papíros tartósságát is fokozza.

GYÁSZROVAT.

Temetés. A tragikus módon elhunyt Lénárt Vilmosné és családja iránt városzeri általános részvét nyilvánult meg ma. Az urnó temetése szerdán délután 3 órakor lesz a színház épületében lévő lakásból. Lénártné holttestét Zomborba fogják szállítani és ott helyezik örök nyugalomra.

Halálozás. Szári Sándor nyomdász f. hó 3-án, délután 4 órakor, életének 28-ik évében hosszas szenvedés után elhunyt. Temetése f. hó 5-én, délután 2 órakor lesz Zsigmondháza, a 23. szám alatt levő gyászaházból.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS

— „Marosvidéki Közgazdasági Lapok.” Most jelent meg a harmadik száma a „Marosvidéki Közgazdasági Lapok” nak, mely Hunyadvárme gyének és az egész Marosvidéknek tartalmas közgazdasági orgánuma. A lap a cikkeken kívül eleven rovatokat szentel a mezőgazdaság, pénzügy, ipari és kereskedelmi híreknek. A lap főbb cikkeit Hantos Elemér dr. és Rosenberg Ignác dr. országgyűlési képviselők írják, főszerkesztői Bors Emil és Hajduczki József déval bankigazgatók, felelős szerkesztője pedig Pártos Szilárd lapszerkesztő. Matatványszámot készséggel küld a kiadóhivatal Déván.

— Gyümölcsök és fűszerek szállítása Franciaországba. A francia belügyminiszter legutóbb kiadott rendeletében a magyarországi származásu babra, burgonyára és szárított szilvára felfüggesztette a kolerajárvány miatt előzőleg kiadott beviteli tilalmat, azaz e cikkeknél szárazföldön való bevitele elő jelenleg nincs semmi akadály görditve. Ellenben a tengeri uton való bevitele a miniszternek szeptember 28-án kiadott rendelete folytán tiltva van.

A tőzsde ma az izr. ünnep miatt szünetelt.

Felelős szerkesztő:

BOLGÁR LAJOS.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Szerda, 1910. évi október hó 5-én:

B. bérlet.

B. bérlet.

Parasztbecsület.

Opera. Irtá és zenéjét szerette: Mascagni.

SZEMÉLYEK:

Santuzza	Wlassák V.	Alfio	Ladiszlay J.
Turridu	Cseh Ferenc.	Lola, neje	Zalay Margit
Lucia, anyja	H. Fekete A.	Kocsisok, nép.	

Ezt megelőzi:

A két öreg.

Vigjáték 1 felvonásban. Irtá: Pásztor Árpád.

SZEMÉLYEK:

Az apa	Várday Jenő	Kálmán	Delly Lajos.
Az anya	Bentóné	Cselédlány	Havy Rózsika
Rózi	Harmath J.	Történik egy falun.	

Kezdete este 7 óra fél órakor.

URÁNIA SZÍNHÁZ.

(Ezré Simonyi-utca 1. szám, Szabadság-tér mellett.)

Műsor 1910. okt. 5-én, szerda:

1. Apatka szabadnapja. Humoros. — 2. Szalamander. Látványos. — 3. A baba. Dráma. — 4. Baromi ur, mint házigazda. Humoros. — 5. Aranyásók. Dráma. — 6. Banán terelés. Humoros. — 7. Az elitált alma. Humoros. — 8. IV. Edward angol király gyermekei. Dráma.

Előadások 6 órától kezdve.

Csütörtökön, pénteken és szombaton, október 6. 7. és 8-án

VITALIS IMRE,

a Bihar-megyei rablógyilkos üldözöttese és halála. Rendés helyárok mellett.

Helyárok: 1-6 helyi kor., 7-12 80 Hfl., 13-18 20 Hfl., 19-24 hely 40 Hfl., 25-30 hely 20 Hfl.

NYILTTÉR.

Dr. Halász-féle

„Sanitol”

lőrv. védett

száj- és fogápoló szerek.

A fertőzőbetegségek ellen ideális védelmet nyújtó, a száj és torok nyálkahártya, valamint a fogak epéleti ellentáplálékosságát, kitűnően conserváló, a forgalomban levő ehables összetételű hasonló szerektől teljesen elütő, élettani aapon készült, a fogak remlását megállító, a száj, torok és nyelv mindentéle betegségéinél, mint öblögető, sokszorosán bevált, új szakorvosi készítmények. Kaphatók használati utasítással: Vojtek és Weisz drogueriájában Aradon. Nagy üveg szájvíz 2 K., kis üveg 1.20. Fogpor 1 K. Ideális száj- és jó fogkefék 1.40 K. 2724—M.

Értesítés.

Az „Aradi Zenekonzervatorium” alólírott igazgatói a n. é. közönség b. tudomására hozzák, hogy a köztük fennállott társas viszonyt barátságos uton felbontották, Unger Mór és Sperber Frigyes az intézet kötelékéből kilépett, az „Aradi Zenekonzervatorium” kizárólag Müttermüller József igazgató tulajdonába ment át s az ő igazgatása alatt változatlanul tovább folytatatik.

Unger Mór, Sperber Frigyes, Müttermüller József.

Értesítés.

Alólírott tisztelettel értesítem a n. é. közönséget, hogy az „Aradi Zenekonzervatoriumot” Unger Mór és Sperber Frigyes igazgató urak barátságos kiválása folytán egyedüli igazgatásom alatt tovább vezetem s a jövőben is főcéloim lesz, hogy a komoly zeneoktatás a budapesti országos zeneakadémia tanterve szerint folytatódjék.

Kiváló tisztelettel

Müttermüller József,

3768

igazgató.

Kérje csak a valódi

kiváló toltott szert.

2691

Szárazos családnál használatban.

A bőrt puhává, fehérré és egyben ellenállóképesé teszi a kellemetlen időjárás ellen. Csakis a vörö 15, 20 és 75 filléres dobozokban. Valódi Kaiser Borax-Szappon 80 Hfl. Teljes-mappan 40 Hfl.

GOTTLIEB VOITH Wien III/1

Kapható: Vojtek és Weisz, Färber Testvérek, Dürr Kocsárd és Schäffer Benjáminnál.

ELŐPATAKI

gyógyvíz

paratlan gyógyszer gyomor-, vese-, lép- máj és epe-betegségeknek.

Aradon képviselő és nagybani raktár: Kardos Miklós, telefon 647. Kapható Daimel Lajos, telefon 98. Dürr Kocsárd: telefón 130. Éles Armin, telefon 41. Färber Lajos és Testvére. telefon 311. Nagy Farkas, telefon 268. Erenfeld Ignác stb. cégeknél és minden jobb vend-glöben és kávéházban.

Használt

ó l o m

megvételre kerestetik

ARADI HIRDETESEK.

A kinek

komeretség kiján

házasra, nevelőre, szilveszterre, könyvelőre, zsegré, lapára, gazdaságra, kulcásra, vécélőre, asztalra,

kulcásra, gazdaságra, szilveszterre, mobilizációra, házi- vagy irodaszigetára, pénzbeszedőre, házmesterre, stb.-re van szüksége.

Aki

bérbemutató kiján

hírlököt, kassát, vadászórát,

kocsi, lovat, halászatot, telket,

Aki

szilveszterre kiján

szilveszterre, szilveszterre, szilveszterre, szilveszterre,

szilveszterre, szilveszterre, szilveszterre, szilveszterre,

Aki

szilveszterre vétel vagy bérbemutató kiján

Aki

szilveszterre állást bejelentő kiján: legbiztosabb árérték.

ARADI KÖZLÖNY

Kis hirdetői

rovát használja.

Nevelőnőt keres

urú családnak. A nevelőnőnek egy első elemi osztályos fiút a vizsgára elő kell készítenie. Zongorát vagy francia nyelvet tudók előnyben részesülnek. — Ajánlatok „Nevelőnő” címen a kiadóhivatalba küldendők.

Jókarban levő

női ruhák jutányos áron eladó Weitzer János-utca 10. sz. alatt

Egy jörforgalom

fűszer üzlet trafik és italmérséssel, más vállalat miatt eladó. Cím a kiadóhivatalban. 3739

Ímzési munkák

fehér és színesben legfinomabb kivitelben, mérsékelt áron elfogadhatnák Szent Pál-utca 9. alatt az udvarban jobbra. 3745

Petrálenmos herőkat

veszünk azonnali szállításra legmagasabb napi áron Schenk és Társa, Arad. 3737

Eladó:

2 dr. Phoenix Palma. Bármikor megtekinthető. Ujarad, 1. sz. Fő-utca. 3759.

Ugyes fehérvarró

házakhoz ajánlkozik és házon kívül is vállal munkát. Címe: Schaur Anna, Akác-utca 10. 3755

Kiadó lakás.

Áthelyezés miatt egy modern 3 szobás lakás kerttel együtt 420 forintért kiadó Flórián-ut 5c. szám alatt. 3757.

5 szobás lakás

üzlethelyiség azonnal kiadó. Wätz, Asztalos Sándor-utca 4. 3763

Őszi Divat Album

utcai, házi toilette, costum, blous és alj, valamint gyermekdivat album. Összesen 900 divatképet tartalmaz a vaskos 70 oldalas könyv, ára 250. Kapható Ingusz I. és Fia könyv-, zenemű- és papirkereskedésében Arad, Andrassy-tér 16. és Weitzer János-utca. 671

Ka cigaretták

használjon Progress szilveszteralbumot 100 dr. 26 fill. 1000 dr. K. 240. Egyedül kapható Ingusz I. és Fia könyv- és papirkereskedésében Arad, Andrassy-tér 16. és Weitzer János-utca. 1661

Kész talicskák

nagyban és kicsinyben, vasalva vagy anélkül olcsón kaphatók. Viszonyt elárulók kedvezményben részesülnek. Geiszel jármű- és fűszerárnyár Miksa-utca 2-3. 2505

Makszorok

és egyéb izraelita imakönyvek magyar és német fordítással. Üdvözlő levelezőlapok. 100.000 kötetes kölcsönkönyvtár havonként K. 1- feljebb. Iskolaszerek új és használt iskolakönyvek nagy készlete. Krausz Paulin, Színházépülete. Telefonszám 511. 511

Kényelmesen berendezett

külön bejárattal butozozott szobát keresek, lehetőleg az Andrassy-, vagy a Szabadság-tér környékén. Ajánlatok a kiadóhivatalba intézendők.

Keresek

egy 2 szobás tiszta garcon lakást a belváros közelében. Fürdő szoba feltétlenül szükséges. Ajánlatokat a kiadóhivatalába kérek „állandó lakó” jelleggel.

Jzr. ünnepekre

való magyar és német fordítású díszes és közönséges ma k z ó r o k és imakönyvek nagy választéka. Igen olcsó árak. Jzr. üdvözlő lapokban eredeti újdonságok. Nagy levélpapír-vásár. üzleti könyvek gyári raktára. Irodai kellékekben különlegességek. Vidékre is pontos kiszolgálás. Kerpel Izsó könyv-, zenemű- és papirkereskedése, kölcsönkönyvtára és zeneműkölcsonzó intézete, Aradon. Telefon 385. sz. 525

Világosan

közel a községhez, Motor állomás mellett, a hegy derekán 4 1/2 m. hold, délnek fekvő, kitűnő talaju és igen finom bortermő

S Z Ö L L Ö

nagy kolnával és idej szép egészséges terméssel, kedvező feltételek mellett eladó. 3430

Értekezhetni a tulajdonosnál, Aradon, Magyar-utca 6. sz.

Eladó

Aradmegye Silingyia község határán fekvő Járkusi tanyán egy 21 katasztrális hold kiterjedésű tehermentes prima 3766

Szántóföld.

Érdeklődők forduljanak

Kovács István

tulajdonos urhoz

Járkusi tanya.

Posta Silingyia.

Alkalmi vételek

és eladások

Ékszerárnyakban

arany és ezüstművekben, Arad legújabb óra és ékszerárnyakban

Deutsch Izidor

éres és ékszerész 501

Weitzer János-utca, Minerva-palota

Zálogadóulat

arany és ezüstművek, gyémánt és briliáns tárgyak a legmagasabb áron megvételre vagy más tárgyra átcserelésre. TELEFON 499

Telefon sz. 789. — Telefon sz. 789.

Lakás tisztítási vállalat

Elvállalok parkettás lakások tisztítását és tisztántartását. Ablak, csillár és kilincsek tisztítását. Féli ablakok felrakását. Szőnyegek és butorok porzivógéppel való tisztítását, irodák, cukrászdák és kávéházak tisztántartását. Tűzelőanyagok lakásba való szállítását. Vidéki munkák gyorsan és pontosan eszközöltetnek. 3861

Maradok kiváló tisztelettel

Lovás Károly,

lakás és ablak tisztítási vállalkozó Mihály-utca 86b. (Saját ház.)

Angol

bőr butorok

készítését a legegyszerűbbtől a legfinomabb kivitelben és a legolcsóbb áron készítjük. — Hazai és külföldi angol és német, sima és antik bőrből, stb.

Rajzokkal és bormintákkal, melyek most érkeztek, megkeresésre szívesen szolgálunk. 3076

Városi és megyei telefon 132. Szállítunk teljes lakberendezéseket a legújabb stílusban.

Kitűnő tisztelettel

Berán Antal és Fia

butorraktára

Forray-utca. Gróf Hunyady-ház

713—1910. g. sz.

Versenyárgyalási hirdetmény.

Arad szab. kir. város közönsége folyó évi október hó 17-én délelőtt 9 órakor a gazdasági szék hivatalában zárt írásbeli versenyárgyalást tart az Óvártéren építendő zsilip munkáinak biztosítására.

A munkálatok két csoportba osztatnak:

- a) Zsilip építési munka, tolózár szállítása.
- b) Centrifugál szivattyu s hozzá szükséges gáz, illetve elektrómotorok szállítása és szerelése.

Minden csoportra külön teendő ajánlat. Az ajánlat zárt borítékban, a csoport megjelölésével f. évi október hó 17-én d. e. 9 óráig a gazdasági tanácsnok hivatalában adandók be.

Azon pályázók, akik Arad városával szerződéses viszonyban még nem voltak, tartoznak megbízhatóságukat azon kereskedelmi és iparkamara bizonylatával igazolni, melyhez vállalatuk telepe szerint tartoznak.

Az ajánlatokhoz melléklendő a bánompénznek Arad szab. kir. város pénztáránál való letételeket igazoló elismervény.

Letendő bánatpénzül az egyes csoportokra nézve készpénzben, vagy elfogadható értékpapírban.

- a) 450 kor.
- b) 370 kor.

A feltételek, műszaki leírás és tervek Arad szab. kir. város mérnöki hivatalában a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Költségvetési és ajánlati minta ugyanott díjtalanul kapható.

Az ajánlatok csakis a kiadott költségvetési minta felhasználásával adhatók be.

Arad, 1910. szeptember hó 26. A gazdasági szék.

Kérlek meg, hogy a szállítási munkát az OLLA-t adja. — Az elárultó helyek kimutatásait, árjegyzéket és eredeti propagandát reklámot ingyen kád az OLLA gummitöltetű golyók gyárát, Praterstrasse No. 57. Rak. társ. Aradon: Hámur Nestor, Rossnyay Máttyás, Folták Kálmán.

Iskolakönyvek tartós bekötését

szolid áron mellett vállalja az

Aradi Nyomda Részvénytársaság könyvkötészete.

Megnyitás

ma este 6 órakor.

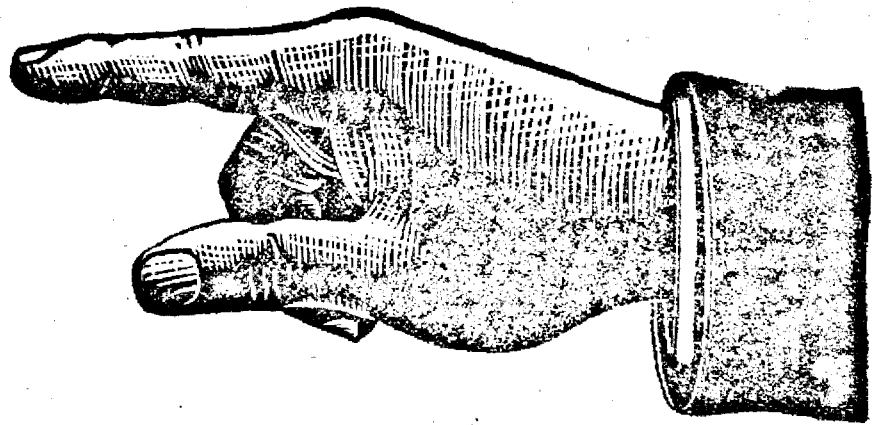
RADÓGYULA

új női divatáruháza

Andrássy-tér és Weitzer János-u. sarkán

Az új áruház cikkei:

Női felöltők
Leány- és gyermekfelöltők
Női divat costümök
Női bundák
Szörme különlegességek
Gyermek ruhák
Női blousok
Pongyolák
Jupponok

3651

Szabott árak!

Külön-mértékostály!

Megnyitás

ma este 6 órakor.